

# Ungdomsskoleelever i Fet kommune



Hva driver ungdommene med?  
Hvordan har de det?

# ungdata

Rapporten er utarbeidet av ungdatasenteret i samarbeid med KoRus - Øst

Illustrasjonsfoto: B. Ward/Ungdata

**Ungdatasenteret**

Velferdsforskningsinstituttet NOVA,  
OsloMet – storbyuniversitetet  
Stensberggata 26  
Postboks 4, St. Olavs plass  
0130 OSLO  
67 23 50 00  
[www.oslomet.no](http://www.oslomet.no)  
[www.ungdata.no](http://www.ungdata.no)

**ungdata**  
S E N T E R E T

**KoRus - Øst**

Løvstadveien 7  
2312 Ottestad  
62 58 15 68  
[www.rus-ost.no](http://www.rus-ost.no)



**KoRus-Øst**  
Kompetansesenter rus – region øst

# Innhold

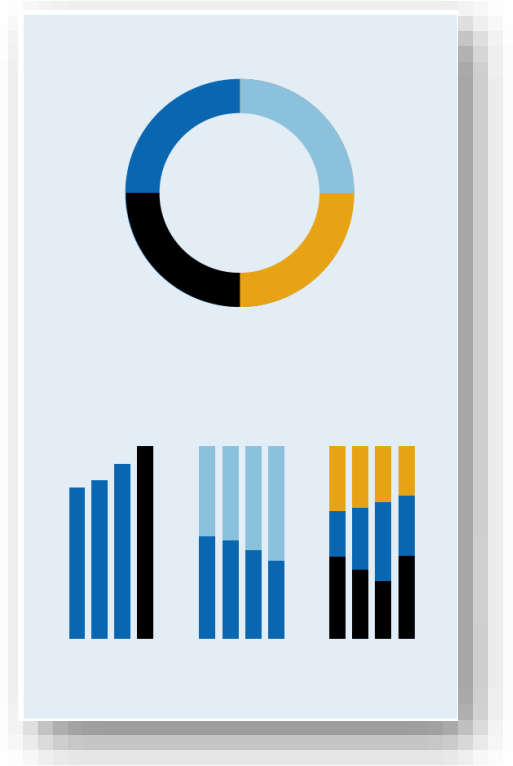
Om rapporten	2
Ungdataundersøkelsen	3
Foreldre	4
Venner	6
Lokalmiljøet	8
Skoletrivsel	10
Skolearbeid	12
Skulking	14
Framtidstro	16
Hjemme	18
Ute med venner	20
Mediebruk	22
Organisert fritid	24
Trening	26
Helse	28
Kosthold	30
Fysiske plager	32
Psykiske plager	34
Selvilde	36
Tobakk	38
Alkohol	40
Hasj	42
Mobbing	44
Vold	46
Regelbrudd	48
Nøkkeltall	50
Litteratur	54

# Om rapporten

Ungdata er et spørreskjemabasert verktøy, som gir et bredt bilde av hvordan ungdom har det og hva de driver med i fritida. I denne rapporten presenteres hovedresultatene fra ungdataundersøkelsen som ble gjennomført blant ungdomsskoleelever i Fet kommune våren 2018.

Rapporten tar for seg 23 temaer og gir et bilde av ungdomstiden i starten av tenårene. Innenfor hvert tema vil man få svar på hvordan gutter og jenter har besvart spørsmålene, og om det er forskjeller mellom ungdom på ulike klassetrinn. Alle resultatene i rapporten er oppgitt i prosent.

I rapporten sammenliknes resultatene i 2018 med eventuelle tidligere ungdataundersøkelser som er gjennomført i kommunen. Resultatene fra 2018 blir også sammenliknet med landsrepresentative tall, basert på ungdataundersøkelser fra mer enn 300 kommuner gjennomført over hele landet i perioden 2015-2017.



## Ungdata kartlegger ungdommenes livssituasjon

Bakerst finnes en oversikt over nøkkeltall på tvers av ulike temaområder, der man kan se hvordan ungdom i kommunen har det sammenliknet med ungdom i fylket og i andre typer av kommuner.

På nettsiden ungdata.no finnes resultater fra ungdataundersøkelser gjennomført i andre kommuner. Her finnes mer informasjon om undersøkelsen og om metodene som er brukt. Her finner man også forskningsresultater basert på Ungdata.

Denne rapporten er en del av gratistilbudet som gis til alle kommuner som ønsker å delta i Ungdata. Alle tall er hentet fra den lokale undersøkelsen, mens tekstene er utformet slik at de skal passe i alle kommuner. Det er derfor ikke foretatt egne vurderinger av hva de konkrete resultatene betyr for den enkelte kommune.

### Hva kan Ungdata si noe om?

Intensjonen med Ungdata er å kartlegge hvordan ungdom har det og hva de driver med i fritiden sin. Undersøkelsen omfatter temaer knyttet til familie, vennskap, skole, lokalmiljø, helse, mobbing, regelbrudd og deltakelse i fritidsaktiviteter.

Gjennom å spørre ungdom direkte om disse temaene kan Ungdata gi en oversikt over hvor mange som for eksempel trives i lokalmiljøet sitt eller som driver med idrett. Resultatene må tolkes lokalt og de kan gi en pekepinn på hvilke områder det kan være verdt for kommunen å satse videre på.

Ungdata brukes nå av de fleste kommunene i landet, som ett av flere kunnskapsgrunnlag for å videreutvikle lokal oppvekstpolitikk og i arbeidet med å bedre unges folkehelsesituasjon. Resultatene fra Ungdata kan også brukes til å bevisstgjøre ungdom på hvordan andre ungdommer har det og hva som er vanlige fritidsaktiviteter.

# Ungdataundersøkelsen

Ungdata gjennomføres ved at skoleelever over hele landet svarer på et elektronisk spørreskjema som omfatter ulike sider ved deres livssituasjon. Undersøkelsen gjennomføres i skoletiden med en voksen til stede i klasserommet. De fleste bruker mellom 30 og 45 minutter på å besvare alle spørsmålene.

Undersøkelsen er anonym og det er frivillig for ungdommene om de ønsker å være med eller ikke. Alle foreldre blir informert om undersøkelsen i forkant, og de kan si fra til skolen dersom de ikke ønsker at barnet deres skal delta.

Spørreskjemaet som brukes i Ungdata er tilpasset elever på ungdomstrinnet og i videregående opplæring. Denne rapporten omfatter kun ungdomstrinnet. Kommuner som gjennomfører undersøkelsen på videregående får egne rapporter som viser resultater fra den delen av undersøkelsen.

## Hvem står bak Ungdata?

Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet – storbyuniversitetet (tidl. Høgskolen i Oslo og Akershus) og sju regionale kompetansesentre innen rusfeltet (KoRus) står bak Ungdata.

Undersøkelsen gjennomføres i samarbeid med kommunen, som står for den praktiske gjennomføringen på skolene.

Data fra alle kommuner samles i den nasjonale ungdatabasen. Databasen inneholder svar fra mer enn 440.000 ungdommer som har deltatt i Ungdata siden de første undersøkelsene ble gjennomført i 2010.

Helsedirektoratet finansierer Ungdata som et gratistilbud til alle kommuner i Norge.

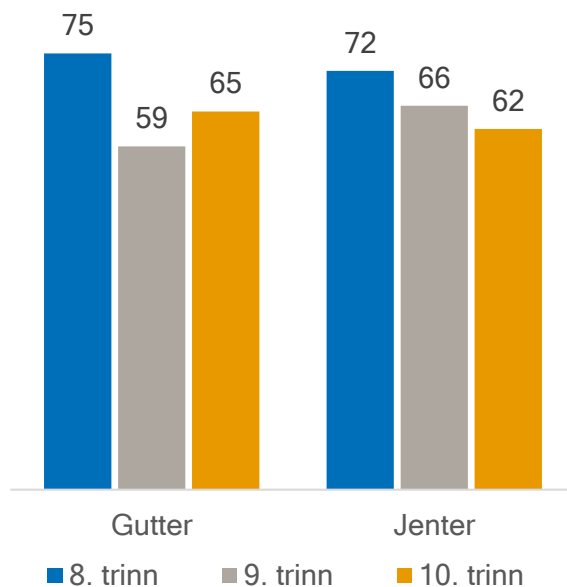
## Hvor mange deltok i undersøkelsen?

407

## Hva er svarprosenten?

93%

## Antall gutter og jenter på ulike klassetrinn som besvarte undersøkelsen i Fet



I tolkningen av resultater kan det være lurt å ta hensyn til at det alltid er noe statistisk usikkerhet knyttet til prosentene som oppgis. Usikkerheten er størst i undersøkelser der det er relativt få ungdommer som har svart på undersøkelsen.

# Foreldre

I følge barneloven har foreldrene plikt til å sørge for økonomisk underhold og omsorg, de skal sikre en forsvarlig oppdragelse og at barnet får en utdanning. Foreldrenes ressurser - økonomisk, kulturelt og sosialt - danner grunnlaget for barn og unges levekår og utvikling. Selv om mange ungdom opplever at foreldrene går fra hverandre, bor om lag to av tre tenåringer sammen med begge foreldrene sine.

Etter hvert som barn blir eldre blir egne meninger og interesser tydeligere. En del av det å være ung handler også om løsrivelse og det å bli en selvstendig person. Her kan det ligge kimer til konflikter mellom unge og foreldre. Likevel vedvarer som regel den emosjonelle nærheten til foreldrene utover i ungdomstiden og for mange unge er foreldrene deres de viktigste støttespillerne når det oppstår problemer av ulik art.

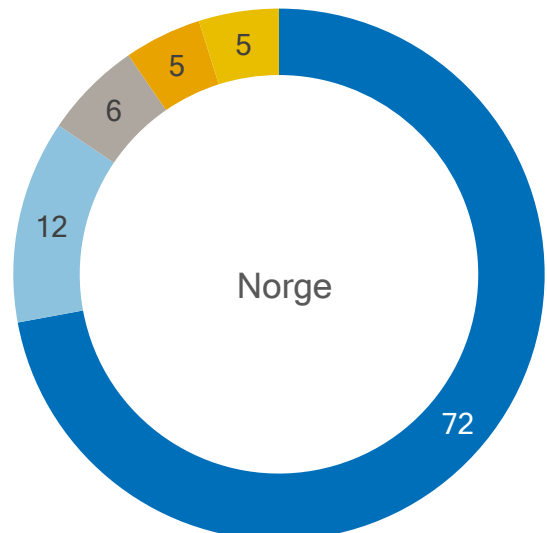
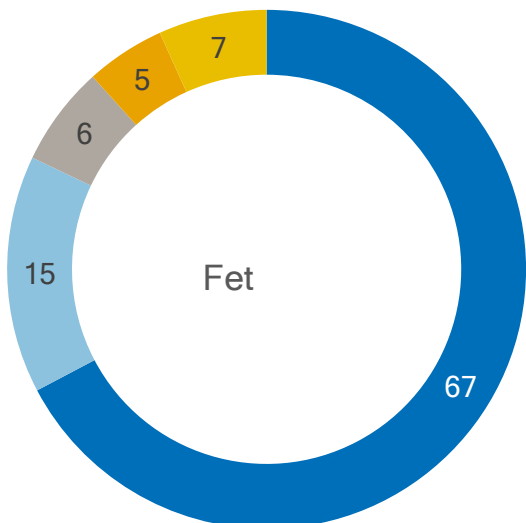
Ungdata viser at de færreste ungdommer opplever stadige krangler med foreldrene,

og at det store flertallet er svært godt fornøyd med foreldrene sine.

Svært mange ungdommer har i dag et tillitsfullt og nært forhold til sine foreldre, og mye tyder på at den generasjonskløften som preget en del av de tidligere ungdomsgenerasjonene ikke lenger er til stede. At båndene mellom dagens ungdom og foreldre er preget av tillit understrekes av at svært mange opplever at foreldrene har god oversikt over hva de gjør i fritiden og hvem de er sammen med.

De fleste er  
svært godt fornøyd  
med foreldrene sine

## Hvor fornøyd er du med foreldrene dine? Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge

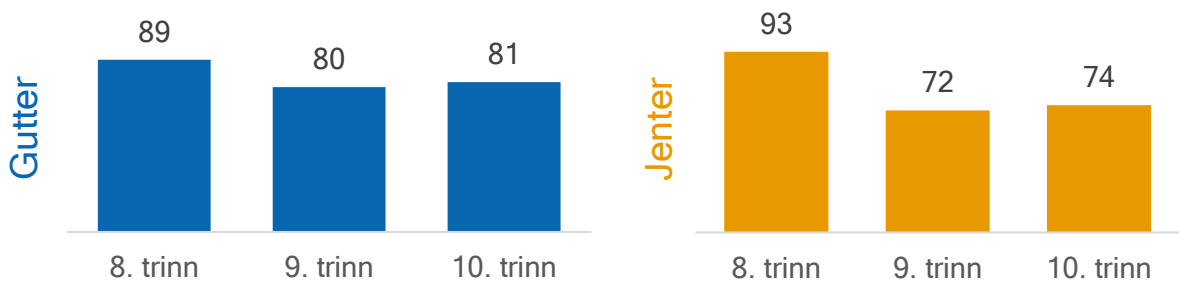


- Svært fornøyd
- Verken fornøyd eller misfornøyd
- Svært misfornøyd

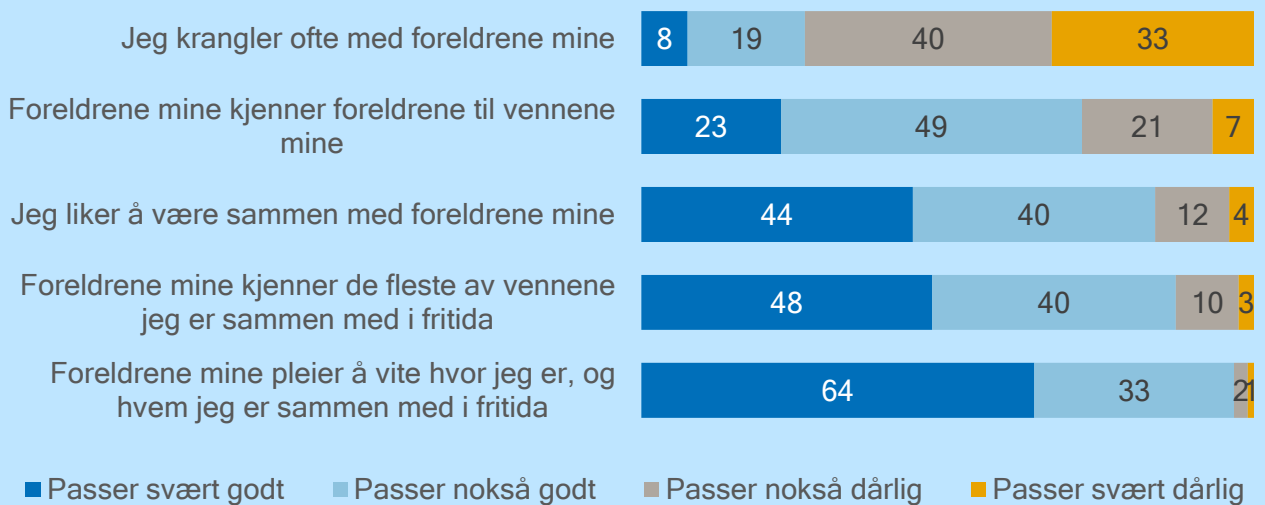
- Litt fornøyd
- Litt misfornøyd

## Prosentandel som er fornøyd med foreldrene sine

Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn

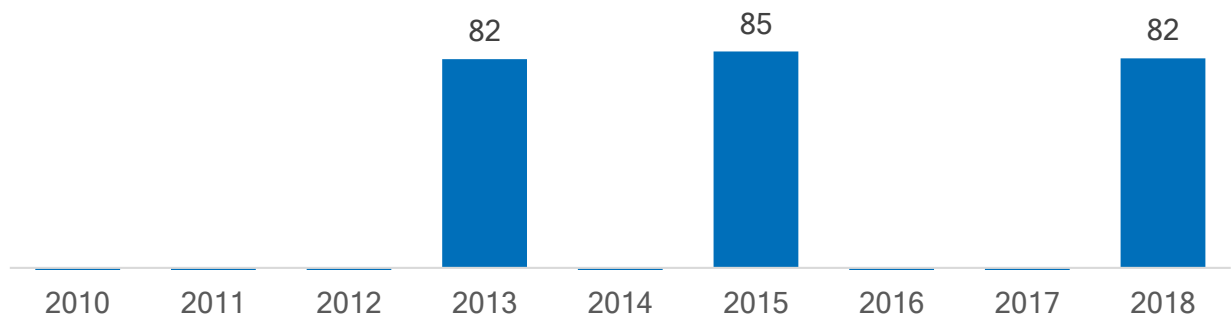


## Hvordan ungdom opplever foreldrene sine



## Tidstrend i Fet

Prosentandel av ungdomsskoleelever som er fornøyd med foreldrene sine



# Venner

Ungdomstiden beskrives gjerne som en fase i livet der de jevnaldrende er særlig viktige. Venner er for de fleste en kilde til lek, glede, støtte, samhørighet og bekreftelse. På lengre sikt har samspillet med de jevnaldrende betydning for utvikling av selvbilde og sosial kompetanse. Mange knytter også vennskap som varer livet ut i denne perioden.

I overgangen fra barn til tenåring endres vennenes betydning. Mens leken står i sentrum blant de yngste, blir det etter hvert like betydningsfullt hvem man er sammen med som hva man gjør.

Hvilken rolle de jevnaldrende vennene spiller i hver enkelt ungdoms liv vil variere. Mens noen trives godt med én eller to venner, er andre opptatt av å ha en stor vennegjeng og flest mulig «likes» på Facebook. For mange vil kvaliteten på vennskapene likevel bety mer enn antallet.

Med økt bruk av sosiale medier har ungdom

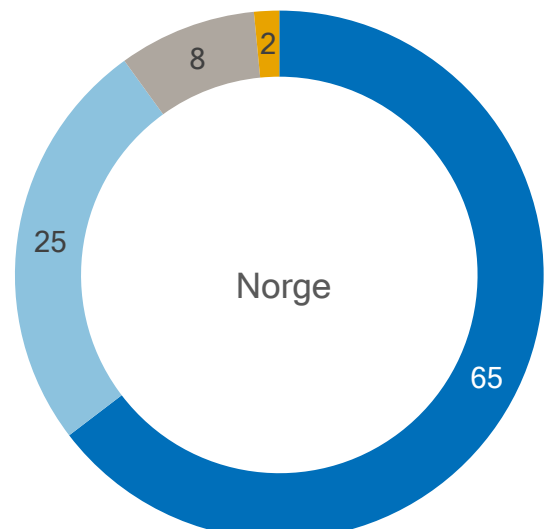
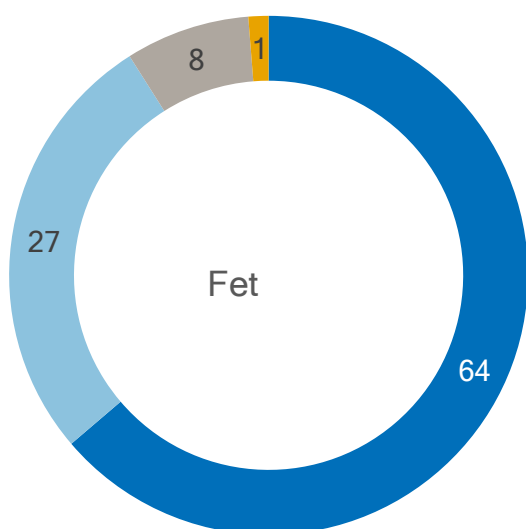
fått en ny arena å være sammen på. Ungdom deler informasjon og opplysninger om sine liv, hva de gjør, og hvem de er sammen med, på en annen måte enn tidligere.

Å ha venner betyr at man er godtatt, det markerer tilhørighet og det sier noe om hvem man er. Det er derfor positivt når Ungdata viser at de aller fleste ungdommer har venner å være sammen med. Det er samtidig bekymringsfullt at hver tiende ungdom i Norge mangler venner de kan stole på og som de kan snakke med om alt mulig.

De aller fleste har venner de kan stole på

## Har du minst én venn som du kan stole fullstendig på og kan betro deg til om alt mulig?

Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge

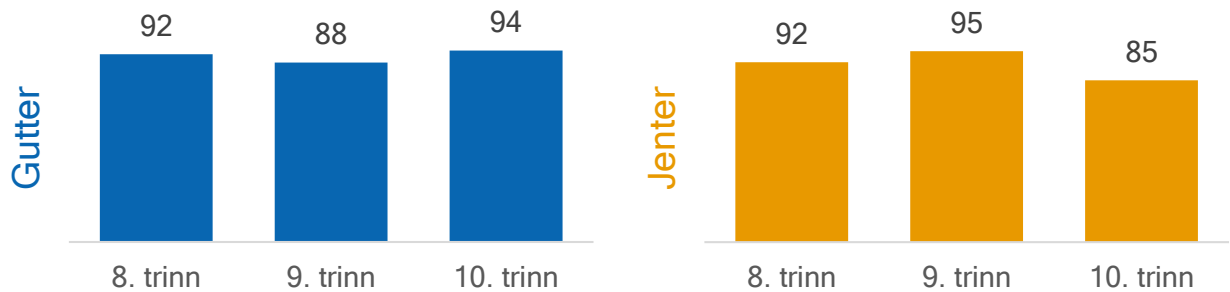


■ Ja, helt sikkert ■ Ja, det tror jeg ■ Det tror jeg ikke ■ Har ingen jeg ville kalle venner nå for tiden



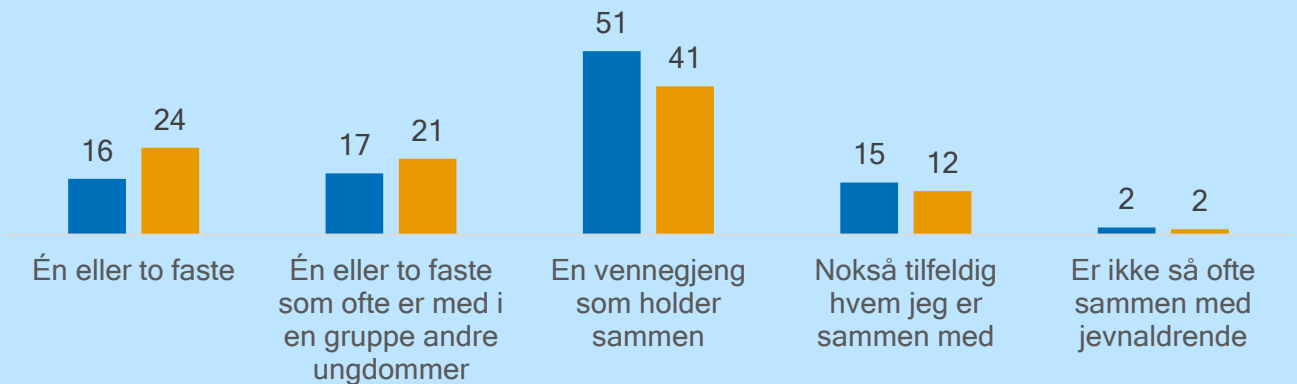
## Prosentandel som har en fortrolig venn

Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn



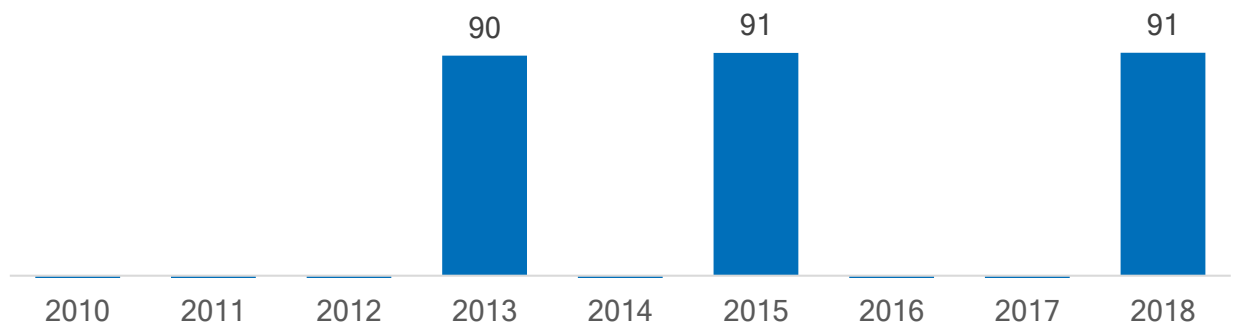
## Når du er sammen med venner, hvem er du da som oftest sammen med?

■ Gutter ■ Jenter



## Tidstrend i Fet

Prosentandel av ungdomsskoleelever som har en fortrolig venn



# Lokalmiljøet

Dagens ungdom vokser opp i en globalisert verden der mennesker, meninger og inntrykk vandrer på tvers av landegrensener og sosiokulturelle skiller. Samtidig har det lokale og tilhørigheten til nærmiljøet fremdeles stor betydning i menneskers liv.

Å vokse opp betyr å vokse opp på et bestemt sted, og forskjellige lokalmiljøer kan gi ulike muligheter for utfoldelse og sosialt samvær. Tilbudet av organisasjoner, fritidstilbud og kulturtilbud påvirker hvordan den enkelte kan utfolde seg og bidrar samtidig til å skape identitet og tilhørighet i et lokalmiljø. Det samme gjelder tilgangen på åpne møteplasser, rekreasjonsområder og urørt natur. Opplevelsen av lokalmiljøet vil også være preget av utsiktene til utdanning, arbeid og familieetablering på sikt.

Barn og unge bruker lokalmiljøet i større grad og på en annen måte enn foreldrene. Trygge og sunne lokalmiljøer er derfor

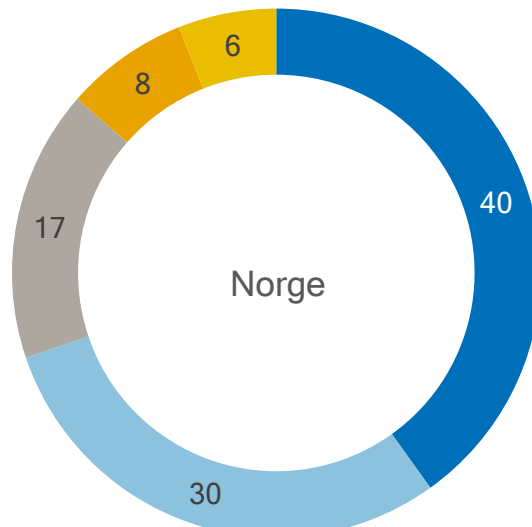
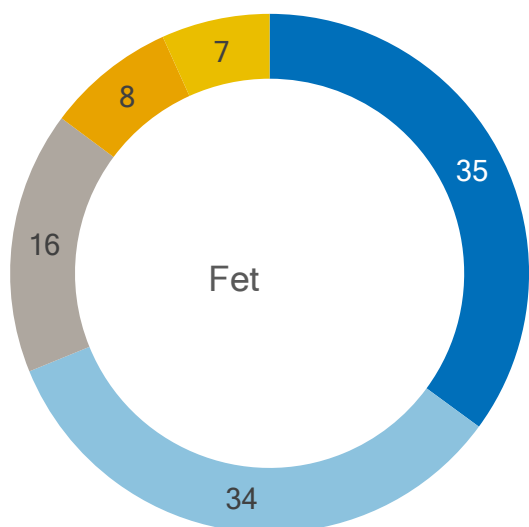
særlig viktig for denne aldersgruppas velferd. Barn og unge kan også ha andre meninger enn voksne om hva som gir livskvalitet på hjemstedet.

Ungdata viser at de fleste ungdommer er litt eller svært godt fornøyd med lokalmiljøet sitt. Men det er også en del som ikke er så godt fornøyd. Hva ungdom er fornøyd med og misfornøyd med varierer mye fra kommune til kommune. Dette viser at kommunene kan gjøre mye for å tilrettelegge for ungdommers trivsel.

Ikke alle er like godt fornøyd med lokalmiljøet sitt

## Hvor fornøyd er du med lokalmiljøet der du bor?

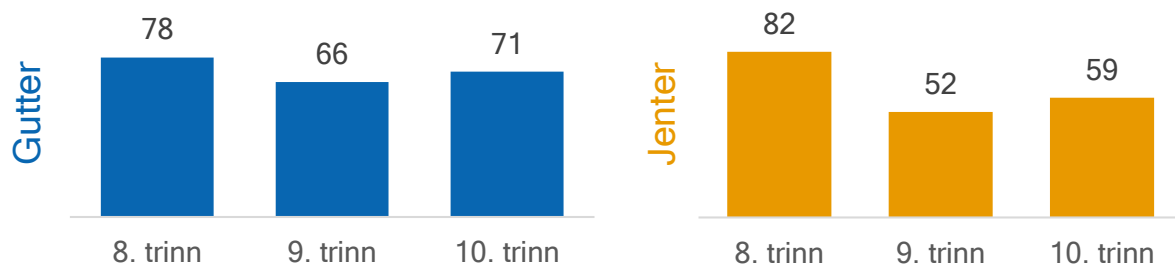
Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge



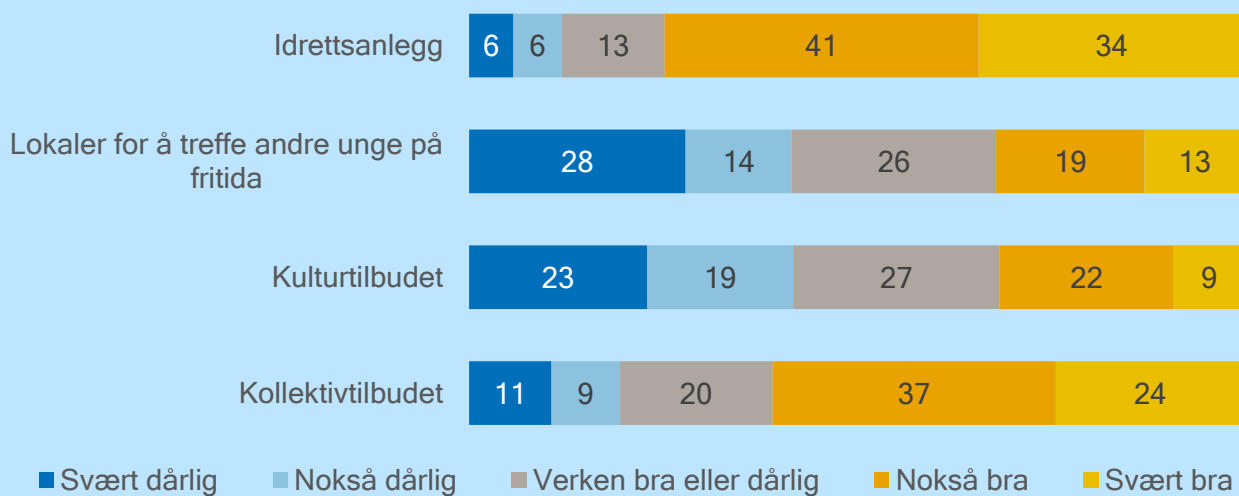
■ Svært fornøyd ■ Litt fornøyd ■ Verken fornøyd eller misfornøyd ■ Litt misfornøyd ■ Svært misfornøyd

## Prosentandel som er fornøyd med lokalmiljøet

Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn

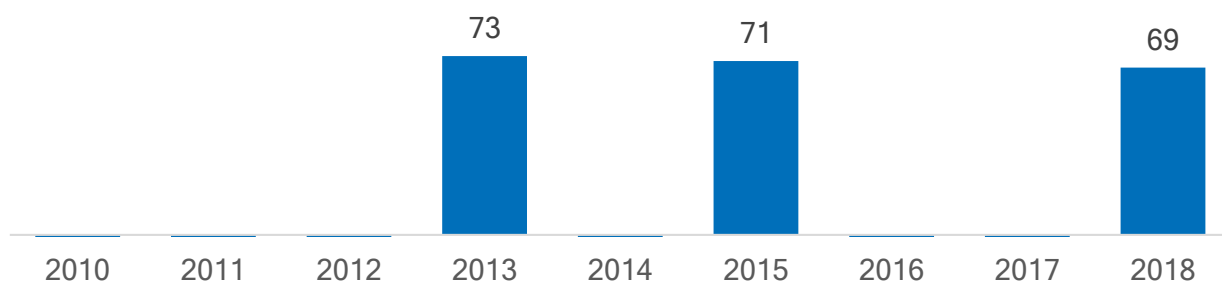


## Hvordan ungdom opplever tilbudet der de bor



## Tidstrend i Fet

Prosentandel av ungdomsskoleelever som er fornøyd med lokalmiljøet



# Skoletrivsel

Skolen er ikke bare et sted for læring, men også en arena for sosialt samvær. Den sosiale siden ved skolen blir kanskje ekstra viktig i en tid der digitale kommunikasjonsformer preger mye av fritiden til ungdom.

Nasjonale studier fra de siste 20-30 årene viser at norske ungdomsskoleelever i økende grad trives på skolen og at det er færre som kjeder seg eller som gruer seg til å gå på skolen. Sammenliknet med elever i mange andre land, er trivselen i norsk skole høy.

Også svarene fra Ungdata viser at de aller fleste trives på skolen. Det store flertallet mener at lærerne bryr seg om dem og like mange føler at de passer inn blant skolens elever. Svarene tyder på at den norske skolen har lyktes med å skape et læringsmiljø som oppleves som positivt av det store flertallet av elevene.

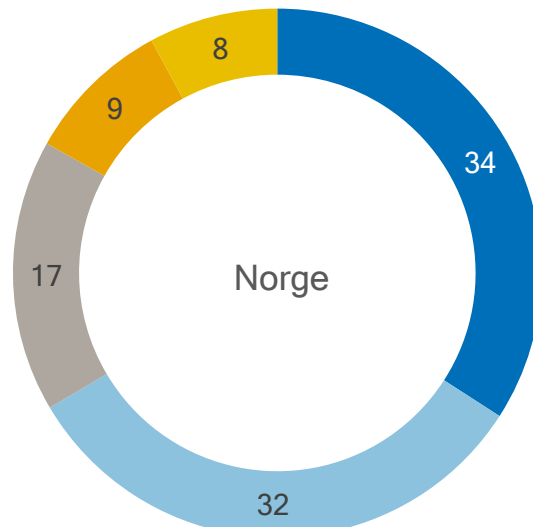
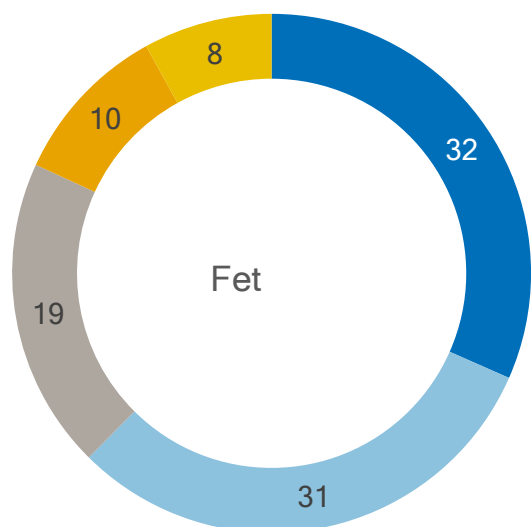
Selv om jenter i gjennomsnitt oppnår en god del bedre karakterer enn gutter, er det ikke noen vesentlige kjønnsforskjeller i skoletrivsel.

Likevel er det ikke alle som er fornøyd med skolen sin. På landsbasis gjelder dette nærmere to av ti elever. Forskning fra Ungdata viser at skoletrivselen varierer med elevenes sosiale bakgrunn. Det er flere som trives på skolen i familier der foreldrene har høy sosioøkonomisk status sammenliknet med de som vokser opp med færre ressurser hjemme.

Skolen er et godt  
sted å være  
– men ikke for alle

## Hvor fornøyd er du med skolen du går på?

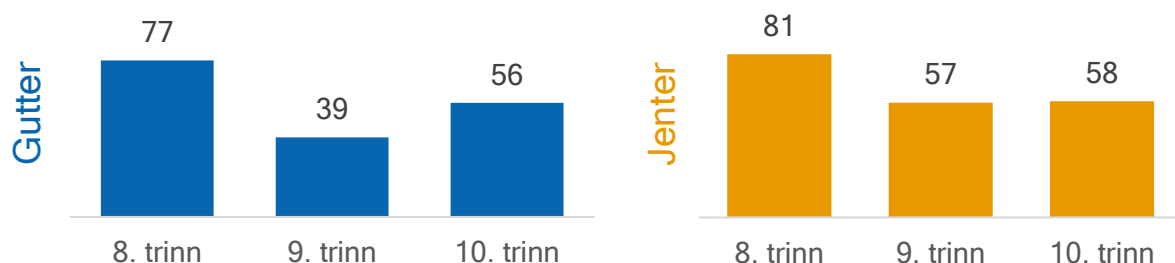
Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge



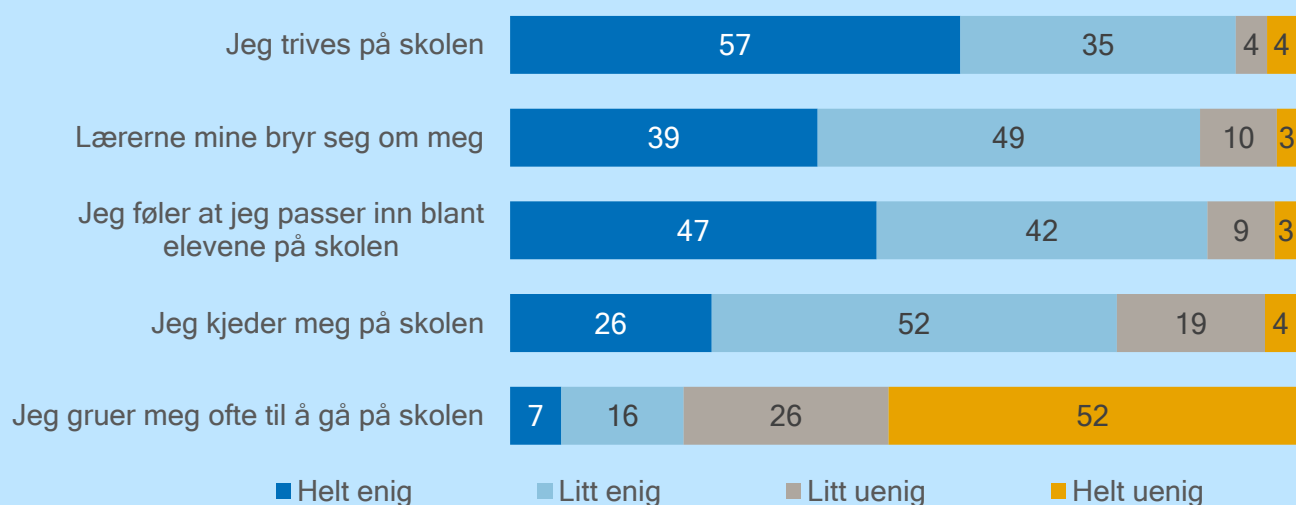
■ Svært fornøyd ■ Litt fornøyd ■ Verken fornøyd eller misfornøyd ■ Litt misfornøyd ■ Svært misfornøyd

## Prosentandel som er fornøyd med skolen de går på

Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn

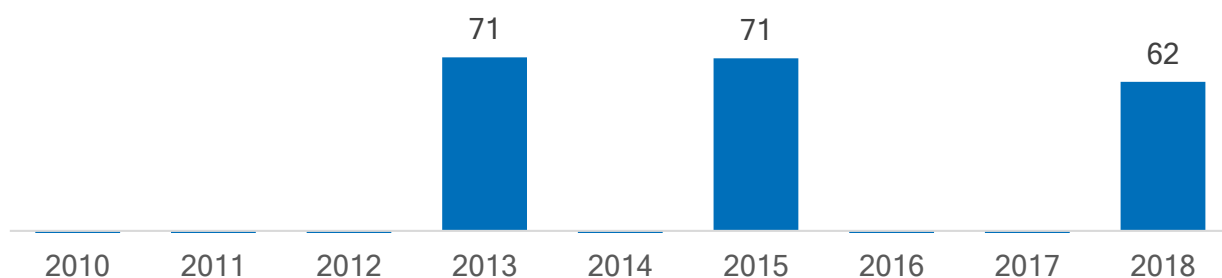


## Hvordan ungdom opplever skolen



## Tidstrend i Fet

Prosentandel av ungdomsskoleelever som er fornøyd med skolen de går på



# Skolearbeid

Lekser har lang tradisjon i norsk skole. Opprinnelig ble det gitt for at elevene skulle pugge seg fram til kunnskap, der presten eller læreren gjennom høringer kontrollerte hva elevene kunne. Selv om pugging i dag anses som en mindre relevant læringsstrategi, er lekser likevel noe de aller fleste skoler velger å pålegge elevene.

Lekser kan bidra til økt selvdisciplin og gode arbeidsvaner, og det kan være en effektiv måte for skolen å få involvert foreldrene i skolearbeidet på. Den viktigste begrunnelsen ligger likevel i forventningen om at lekser bidrar til økt læring.

Forskning tyder imidlertid ikke på at leksearbeid i seg selv har særlig store læringseffekter. Det vil blant annet avhenge av under hvilke betingelser leksene gis og skolearbeidet foregår på, men også av tilbakemeldingene fra lærerne i etterkant.

Ungdata viser at det er stor variasjon i hvor mye tid ungdomsskoleelever bruker på

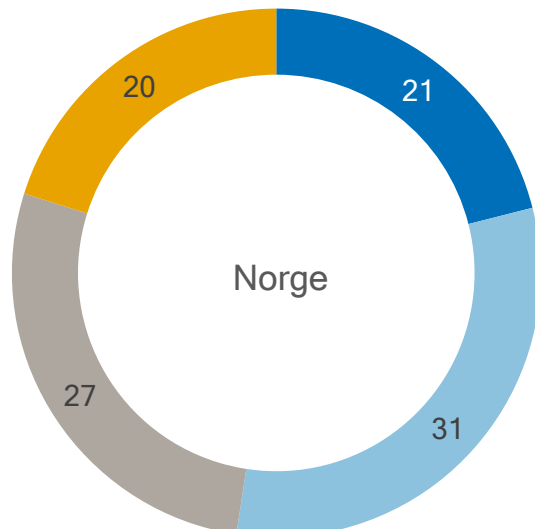
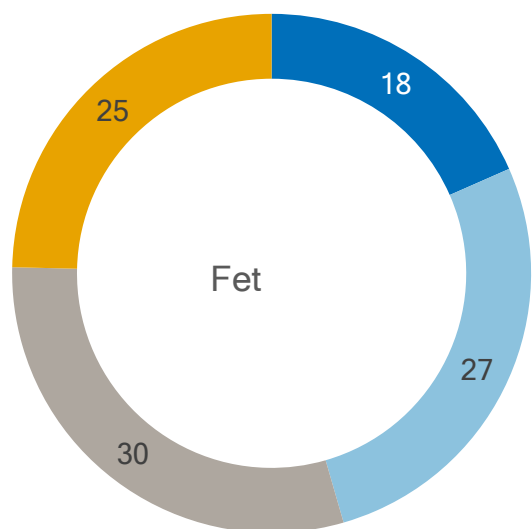
leksearbeid. Noen bruker nesten ingen tid, mens andre bruker flere timer hver dag. I Norge har andelen som bruker mye tid på lekser økt de senere årene, en tidstrend som har vært tydeligst blant jentene.

Mange ungdommer gir gjennom Ungdata uttrykk for at de har mer skolearbeid enn de klarer å gjøre. For noen bidrar lekser og karakterpress til å gjøre skolehverdagen stressende.

Det er stor variasjon i hvor mye tid ungdom bruker på lekser

## Hvor lang tid bruker du gjennomsnittlig per dag på lekser og annet skolearbeid (utenom skoletiden)?

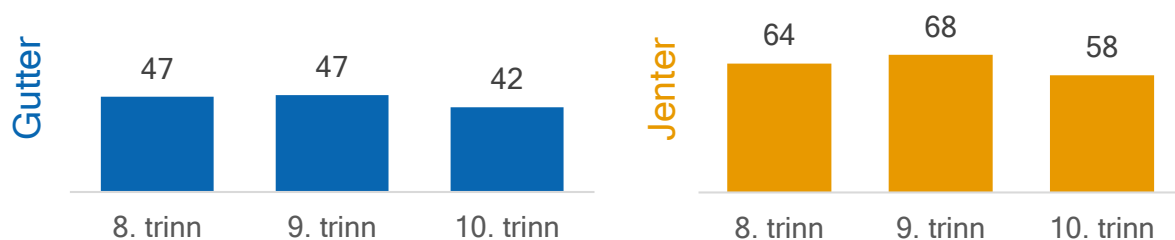
Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge



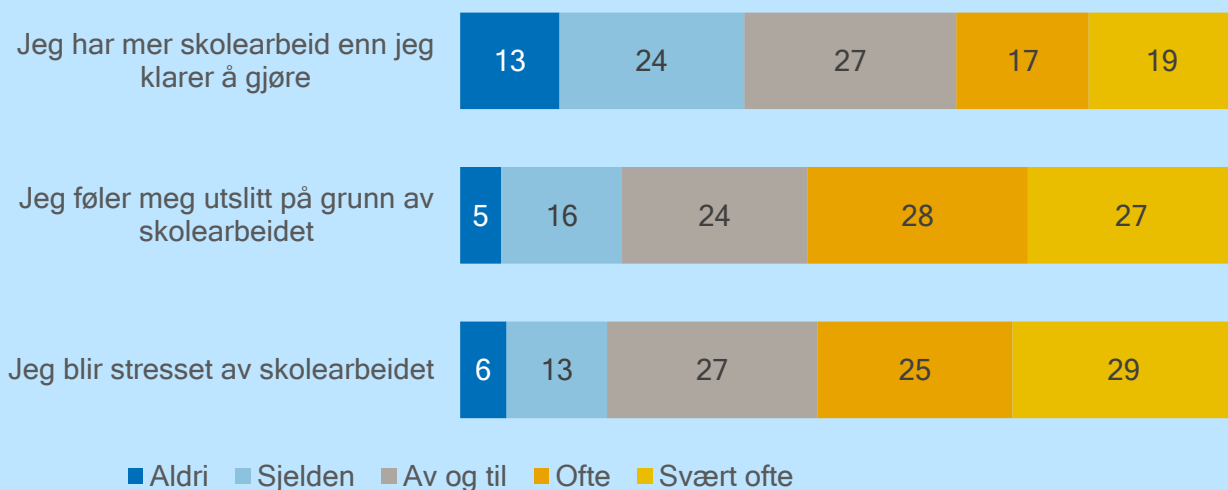
■ Mindre enn én halv time ■ En halv til en time ■ En til to timer ■ To timer eller mer

## Prosentandel som bruker minst én time daglig på lekser

Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn

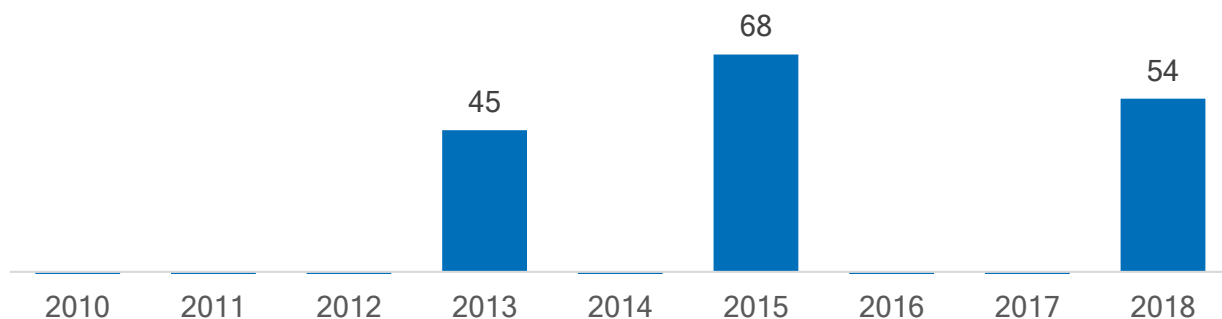


## Hvor ofte har du hatt det slik de siste månedene?



## Tidstrend i Fet

Prosentandel av ungdomsskoleelever som bruker minst én time daglig på lekser



# Skulking

Motivasjon for læring er en sentral drivkraft bak skoleresultatene til den enkelte elev. Dette kommer til syne på ulike måter, både gjennom de utdanningsvalgene elevene gjør, den innsatsen de legger ned og elevenes oppslutning om skolens formål og regler. Skolemotivasjon på ungdomstrinnet har også betydning for i hvor stor grad den enkelte klarer å gjennomføre videregående utdanning.

Å skulke skolen - særlig når dette skjer gjentatte ganger - kan være et uttrykk for enkeltelevers manglende motivasjon for læring.

Lite tyder imidlertid på at norske ungdomsskoleelever slutter mindre opp om skolens hovedformål i dag enn tidligere. Flere undersøkelser viser tvert imot at elevene på mange måter er mer pliktoppfyllende og disiplinerte enn for noen tiår tilbake.

Ungdataresultatene bekrefter denne

trenden. Andelen på landsbasis som har skulket skolen har gått noe ned siden starten av 2010-tallet. Særlig gjelder dette for jentene.

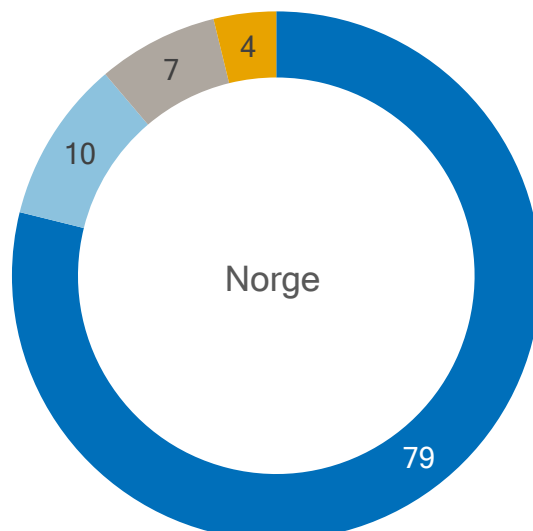
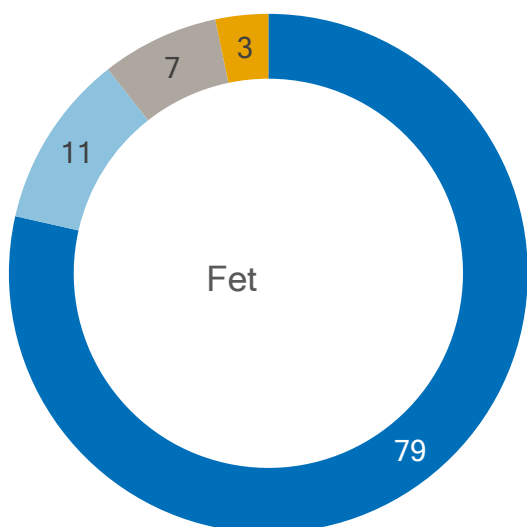
Skulking som fenomen øker derimot betydelig gjennom ungdomsårene. På landsbasis har i overkant av hver tiende elev på starten av ungdomsskolen skulket skolen det siste året. Det samme gjelder nær tre av ti på 10. trinn.

Generelt er det små kjønnsforskjeller i omfanget av skulking.

Færre  
ungdomsskoleelever  
skulker skolen enn  
tidligere

## Hvor mange ganger har du skulket skolen siste år?

Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge



■ Ingen ganger

■ 1 gang

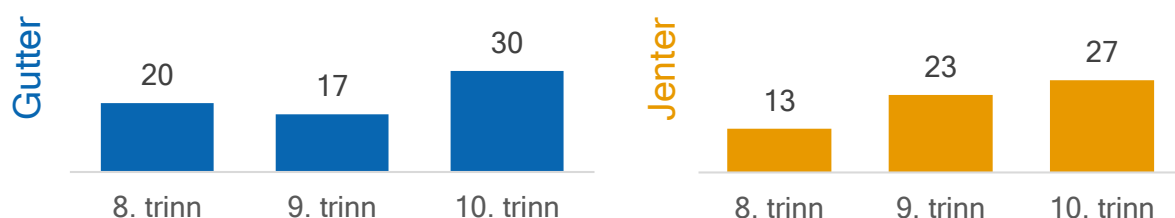
■ 2 til 5 ganger

■ 6 ganger eller mer



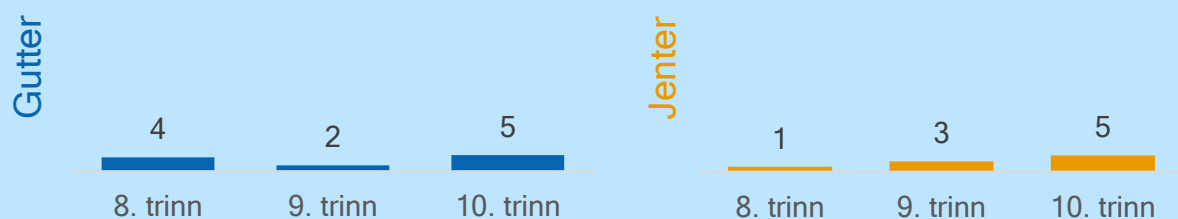
## Prosentandel som har skulket minst én gang siste år

Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn



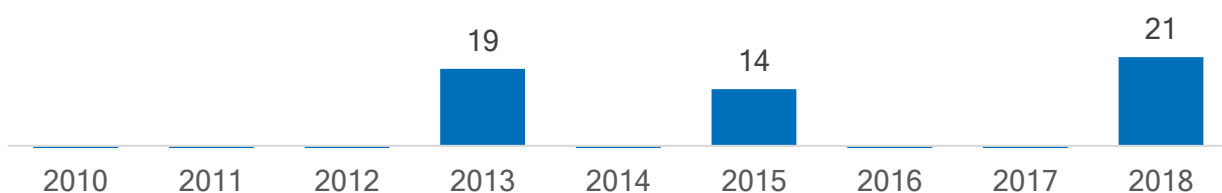
## Prosentandel som har skulket minst seks ganger siste år

Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn



## Tidstrend i Fet

Prosentandel av ungdomsskoleelever som har skulket skolen minst én gang siste år



# Framtidstro

Ungdata viser at norsk ungdom er svært optimistiske med tanke på framtida. De aller fleste tror de vil få et godt og lykkelig liv og bare et mindretall tror de noen gang kommer til å bli arbeidsledige. Svært mange - og stadig flere - mener at de kommer til å ta høyere utdanning.

Svarene reflekterer at vi i dag har med en utdanningsorientert ungdomsgenerasjon å gjøre. Det har heller aldri tidligere vært så mange unge som tar så lang utdanning som i dag. Mot slutten av 20-årene har over halvparten av jentene, og rundt en tredel av guttene, høyere utdanning.

Selv om nesten alle norske ungdommer begynner direkte i videregående opplæring, er det likevel ikke alle som fullfører. Målinger viser at fem år etter påbegynt videregående utdanning, er det rundt en av fire som har ikke fullført og bestått. Selv om mange av disse fullfører senere, er det likevel rundt 15 prosent av årskullene som trolig aldri

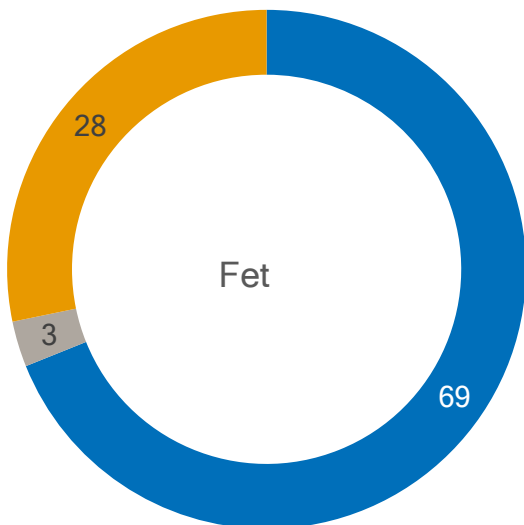
kommer til å fullføre videregående opplæring.

En av de sentrale målsettingene i norsk utdanningspolitikk har vært sosial utjevning, slik at alle har de samme muligheter til utdanning. Til tross for et åpent utdanningssystem med gode finansieringsordninger er det fortsatt store forskjeller i utdanningsvalg mellom ungdom som vokser opp i ulike samfunnslag. Samtidig er det mange av de unge med innvandrerbakgrunn som sikter høyt i utdanningssystemet og gjerne mot de mest prestisjefylte studiene.

## En optimistisk og utdanningsorientert ungdomsgenerasjon

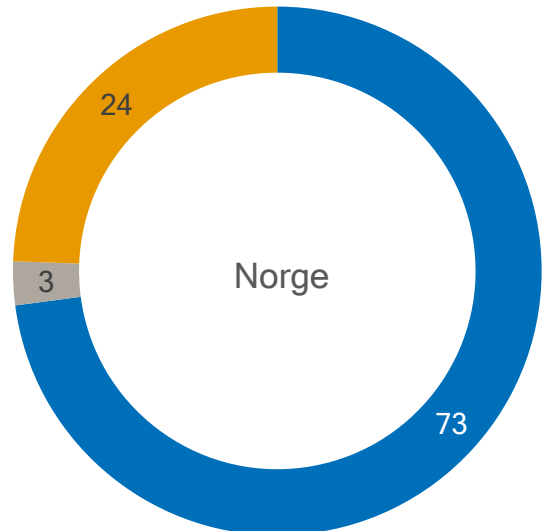
### Tror du at du vil komme til å leve et godt og lykkelig liv?

Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge



■ Ja

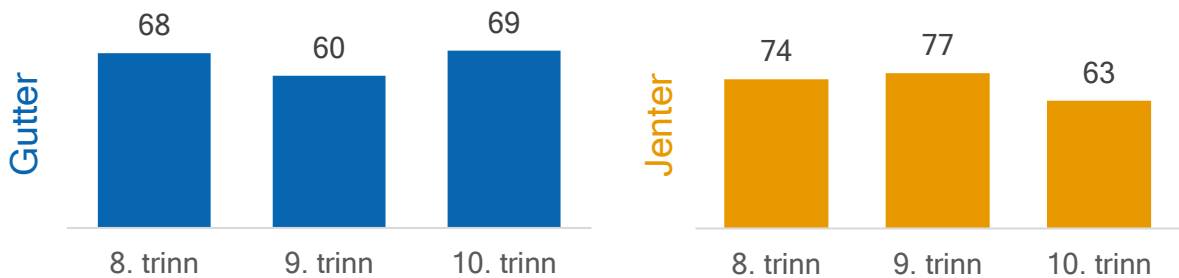
■ Nei



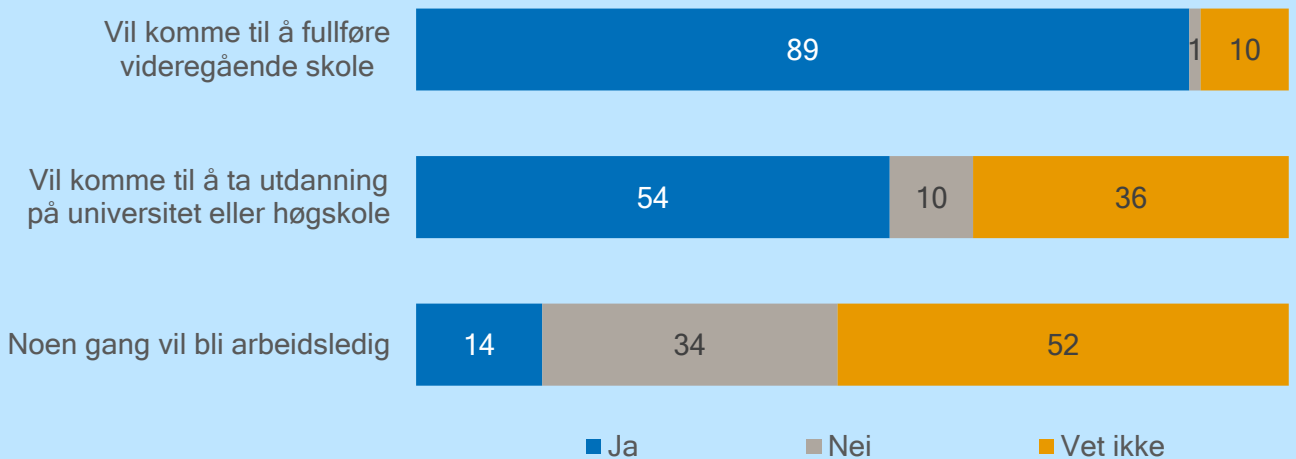
■ Vet ikke

## Prosentandel som tror de vil leve et godt og lykkelig liv

Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn

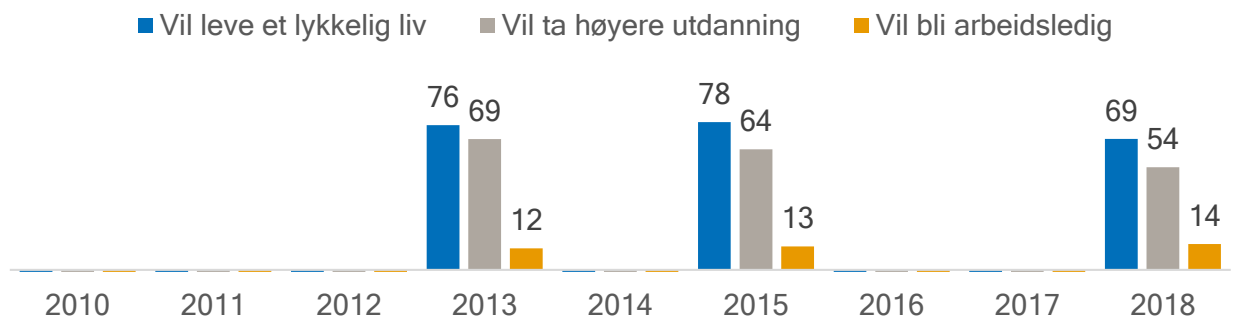


## Hva tror du om framtida di? Tror du at du...



## Tidstrend i Fet

Prosentandel av ungdomsskoleelever som tror de ...



Ungdoms fritid er i forandring, og hjemmet er blitt et stadig viktigere oppholdssted for de unge. En viktig årsak er den nye kommunikasjonsteknologien som gjør det mulig å være hjemme og samtidig ha kontakt med sine venner. For ungdom har internett gjort behovet for å møtes på senteret eller «på løkka» mindre.

Også andre endringer i ungdoms liv kan bidra til at ungdom bruker mer tid hjemme. Flere har argumentert for at generasjonskløften er mindre enn tidligere. Dette gjør det enklere for mange unge å være i samme hus som sine foreldre. Krav til prestasjoner i skole- og utdanningssammenheng fører til at ungdom bruker mer tid i hjemmet til lekser. At også boligene har blitt større, gjør at de fleste tenåringer har eget rom, og mange disponerer en kjellerstue eller loftstue som de kan bruke til samvær med venner.

Svarene fra Ungdata tyder på en nokså

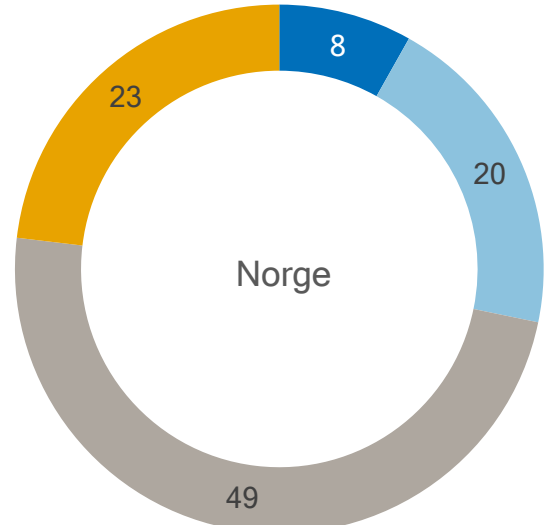
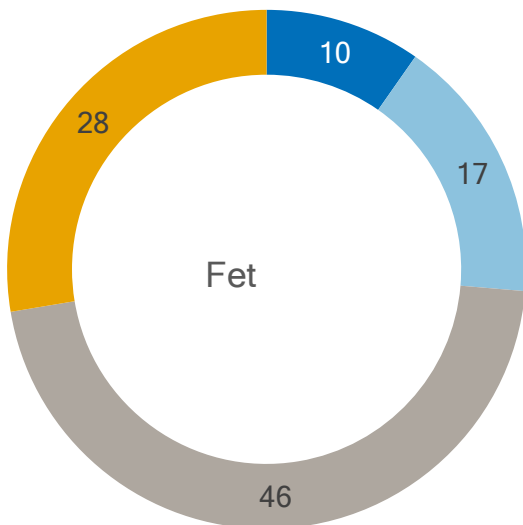
hjemmekjær ungdomsgenerasjon. Dette gjelder både gutter og jenter og på tvers av alder.

Samtidig viser Ungdata at når ungdom er hjemme, skjer det i stadig mindre grad sammen med andre ungdommer, i hvert fall fysisk. Mange bruker mye tid på å være sosial via nett, enten dette skjer gjennom sosiale medier eller online dataspill. Hjemmet som arena for fysisk samvær med jevnaldrende har dermed blitt svekket de senere årene, til fordel for nye måter å kommunisere med hverandre på.

## En hjemmekjær ungdomsgenerasjon

### Hvor mange ganger har du vært hjemme hele kvelden i løpet av den siste uka?

Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge



■ Ingen ganger

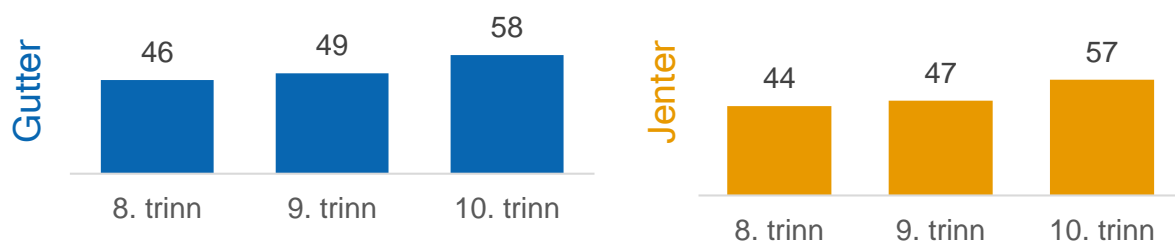
■ 1 gang

■ 2-5 ganger

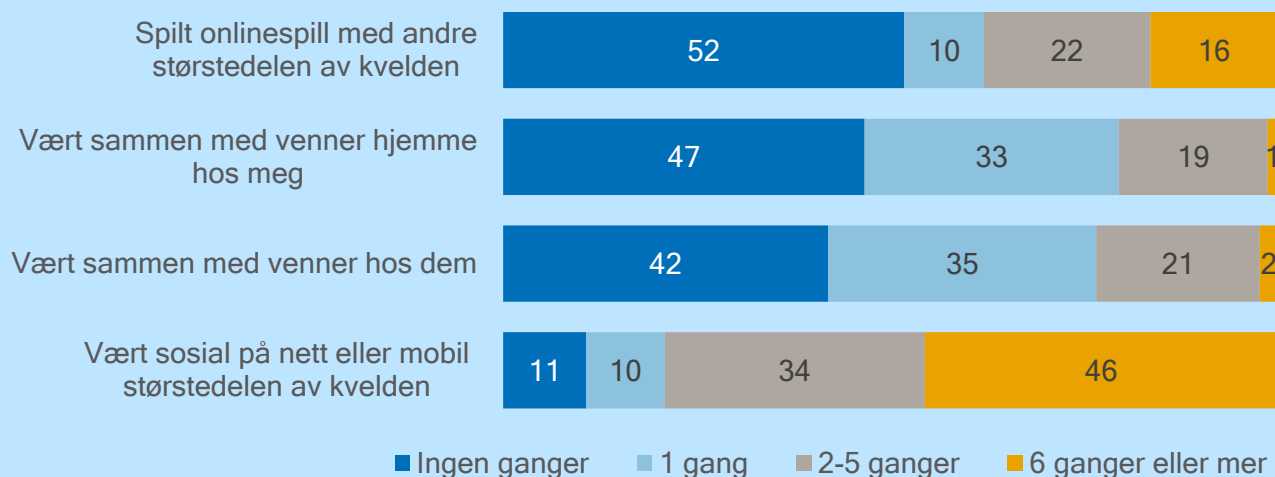
■ 6 ganger eller mer

## Prosentandel som har vært sammen med venner hjemme hos hverandre minst to ganger siste uke

Blant gutter og jenter på ulike klasstrinn

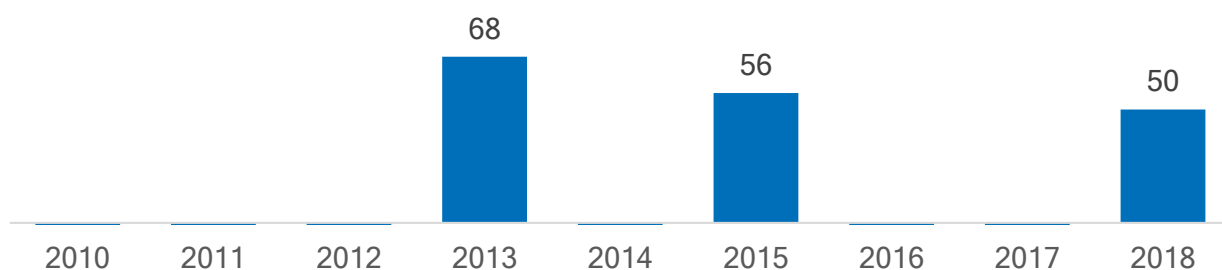


## Hvor mange ganger har du gjort dette i løpet av den siste uka?



## Tidstrend i Fet

Prosentandel av ungdomsskoleelever som har vært sammen med venner hjemme hos hverandre minst to ganger siste uke



# Ute med venner

I ungdomsforskningen har det vært vanlig å skille mellom ungdommenes uteorienterte og hjemmeorienterte fritid. Mens den hjemmeorienterte fritiden gir foreldre større muligheter til å kontrollere ungdom, har ungdom større spillerom til å prøve ut grenser når de oppholder seg utenfor hjemmet.

Generelt er det nokså få som bruker størsteparten av kveldene til å henge ute med venner. Svært mange ungdommer er ikke ute med venner en eneste kveld i løpet av en vanlig uke.

Ungdata viser at det i løpet av de siste årene har blitt stadig færre ungdomsskoleelever som bruker fritiden sin ute med venner om kveldene. Med et endret fritidsmønster endres gjerne bekymringene rundt ungdoms bruk av fritiden. I dag vekker digitale aktiviteter foran skjermer av ulikt slag større uro enn det ustrukturerte samværet med

jevnaldrende på gatehjørnet.

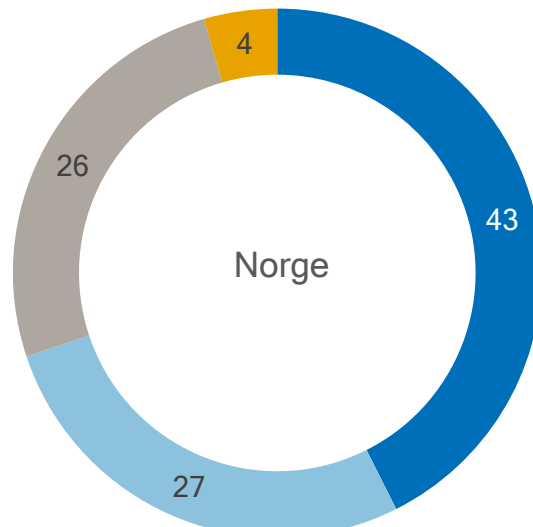
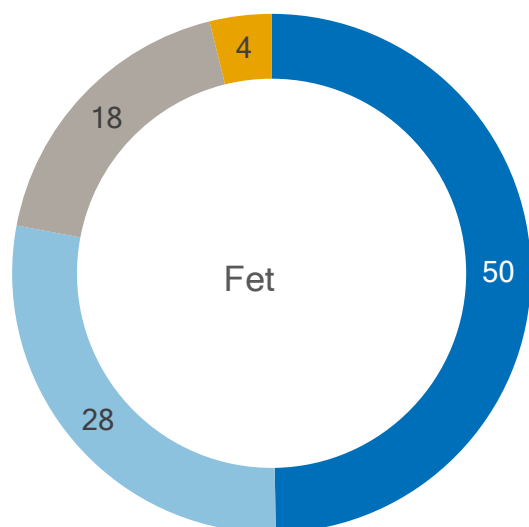
I dag er bekymringene gjerne knyttet til manglende fysisk aktivitet og kvaliteten på det sosiale samværet. Statistisk sentralbyrås tidsbruksundersøkelser viser at dagens unge sammenlignet med de som var unge på 1980- og 1990-tallet, bruker mindre tid på idrett og friluftsliv og er mindre sammen med jevnaldrende.

Generelt er det små kjønnsforskjeller i det uteorienterte fritidsmønsteret, mens det er flere av de eldste ungdomsskoleelevene som henger ute om kvelden.

Det er mindre vanlig at ungdom henger ute med venner

## Hvor mange ganger har du vært ute med venner størsteparten av kvelden i løpet av den siste uka?

Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge



■ Ingen ganger

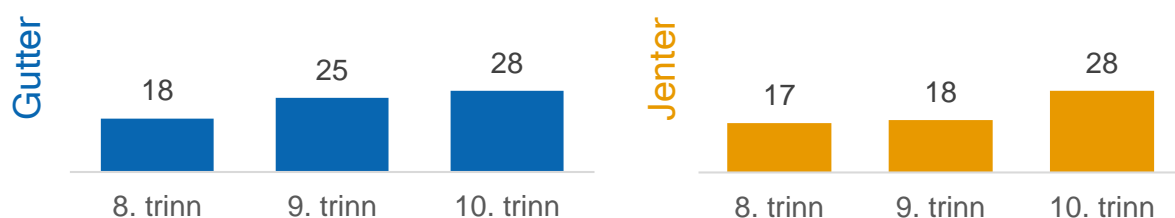
■ 1 gang

■ 2-5 ganger

■ 6 ganger eller mer

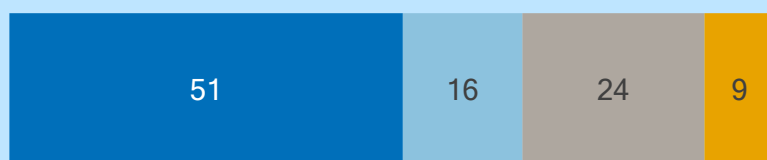
## Prosentandel som har vært ute med venner størsteparten av kvelden minst to ganger siste uke

Blant gutter og jenter på ulike klasstrinn

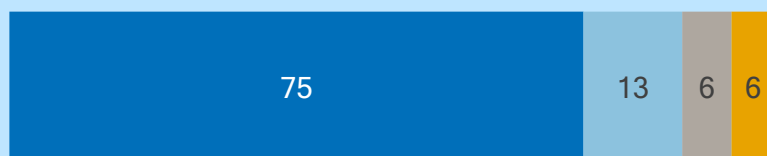


## Hvor mange ganger har du gjort dette i løpet av siste uka?

Spilt fotball, stått på snowboard eller drevet med annen fysisk aktivitet sammen med venner (ikke i idrettslag)



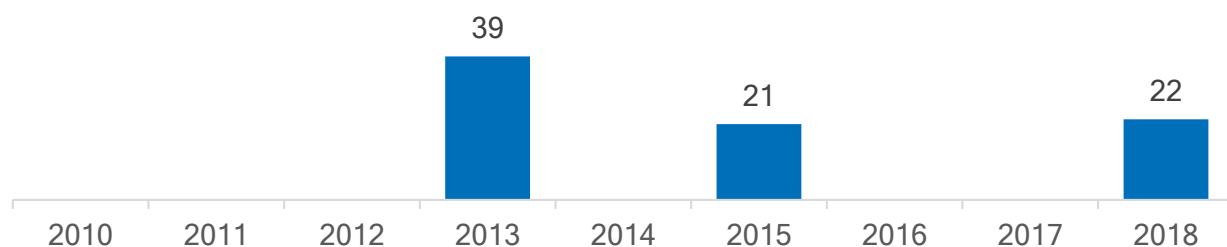
Kjørt eller sittet på med bil, motorsykkle eller moped for moro skyld (kjørt for å kjøre en tur)



■ Ingen ganger ■ 1 gang ■ 2-5 ganger ■ 6 ganger eller mer

## Tidstrend i Fet

Prosentandel av ungdomsskoleelever som har vært ute med venner størsteparten av kvelden minst to ganger siste uke



# Mediebruk

I løpet av kort tid har det skjedd noe i retning av en digital revolusjon. Smarttelefoner og digitale medier er på mange måter blitt en så integrert del av hverdagen til dagens ungdom, at det for mange er vanskelig å tenke seg et liv uten.

Den viktigste teknologiske endringen handler nok om mulighetene i måter å kommunisere på og komme i kontakt med andre på. De nye mediene er dessuten en sentral formidlingskanal for hva som skjer i ungdomskulturene. Det kan handle om alt fra å holde kontakt med venner til å arrangere fester, konserter eller politiske markeringer. Mange lever ut mye av sin sosiale tid på nettet, og for den enkelte unge kan det ha store sosiale omkostninger å ikke være til stede.

Selv om mange bruker mye av fritiden sin på digitale aktiviteter, er det stor variasjon ungdommene imellom. Noen få bruker

mindre enn én time daglig, mens rundt halvparten bruker mer enn tre timer.

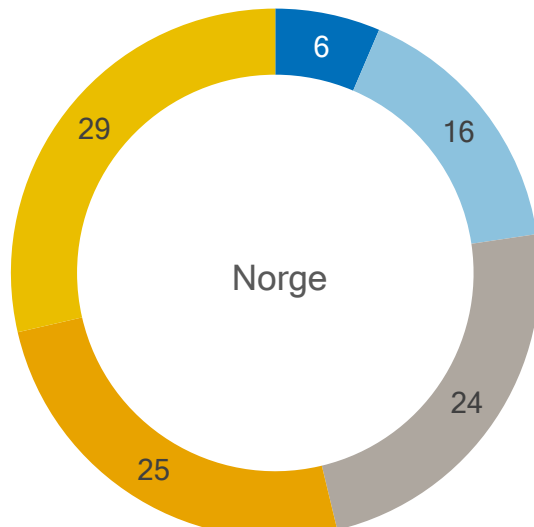
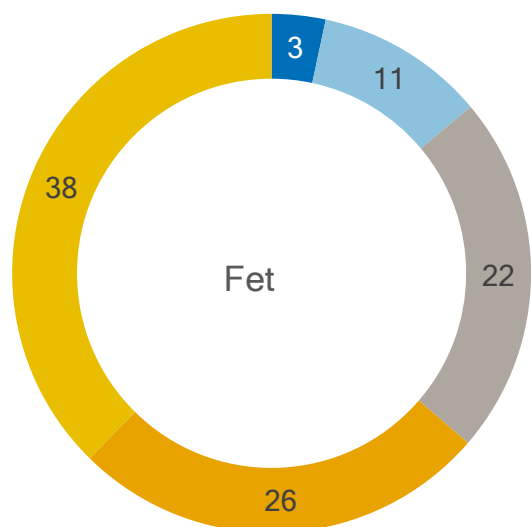
Skjermtiden øker derimot gjennom ungdomstrinnet, og på landsbasis bruker gutter samlet noe mer tid foran en skjerm enn jenter.

Det er betydelige kjønnsforskjeller i hva gutter og jenter bruker mediene til. Mens gutter er langt mer opptatt av spill, er jenter oftere på sosiale medier. Jenter bruker samlet sett noe mer tid enn gutter på filmer, serier og TV-programmer.

## Stor variasjon i ungdoms bruk av digitale medier

### Utenom skolen, hvor lang tid bruker du vanligvis foran en skjerm i løpet av en dag?

Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge

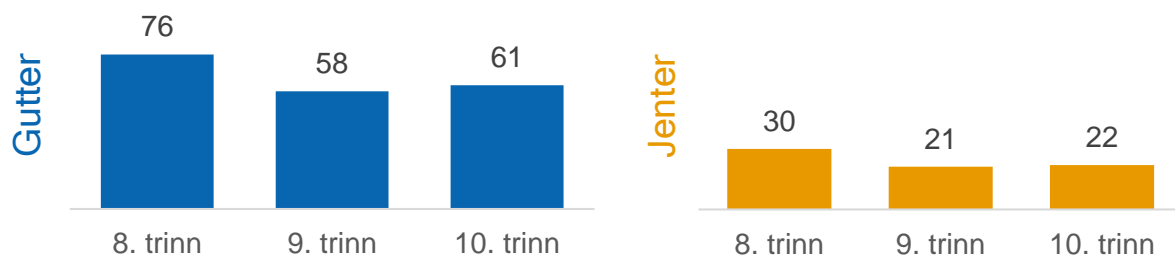


■ Mindre enn én time ■ En til to timer ■ To til tre timer ■ Tre til fire timer ■ Mer enn fire timer

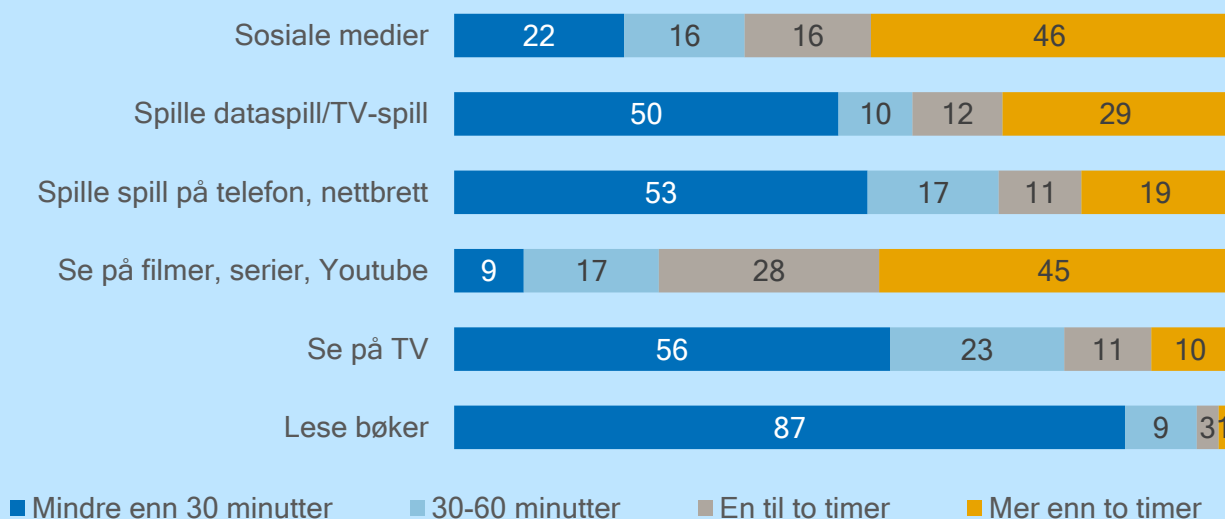


## Prosentandel som daglig bruker minst to timer på elektroniske spill

Blant gutter og jenter på ulike klasstrinn

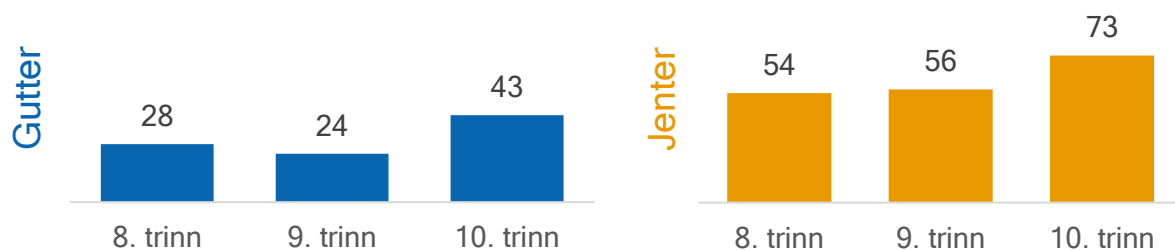


## Tidsbruk i løpet av en vanlig dag



## Prosentandel som daglig bruker minst to timer på sosiale medier

Blant gutter og jenter på ulike klasstrinn



# Organisert fritid

Organisasjoner, klubber, lag og foreninger er viktige arenaer for samvær med andre unge. Sammenliknet med skolen og det uformelle samværet ungdom imellom gir deltakelse i organisasjonene andre typer erfaringer. På sitt beste gir organisasjonene ungdom mulighet til å utvikle sine evner, de lærer å fungere i et fellesskap, ytre egne meninger og å jobbe målrettet.

Barne- og ungdomsorganisasjonene tillegges ofte en forebyggende rolle. Forskning tyder imidlertid på at sammenhengen mellom for eksempel rusmiddelbruk og organisasjonsdeltakelse varierer en del med organisasjonstype. Det er også slik at mange av organisasjonene særlig rekrutterer ungdom som i utgangspunktet er «veltilpassede».

Ungdata viser at de fleste barn og unge har deltatt i eller vært innom ulike typer organiserte fritidsaktiviteter gjennom oppveksten. Selv om det er en viss nedgang i løpet av ungdomsårene, er det på

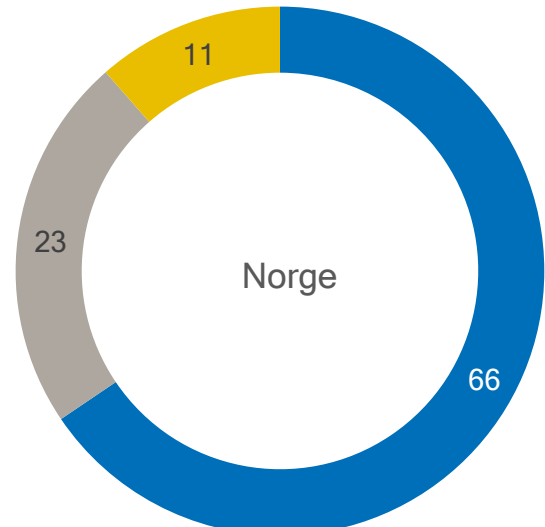
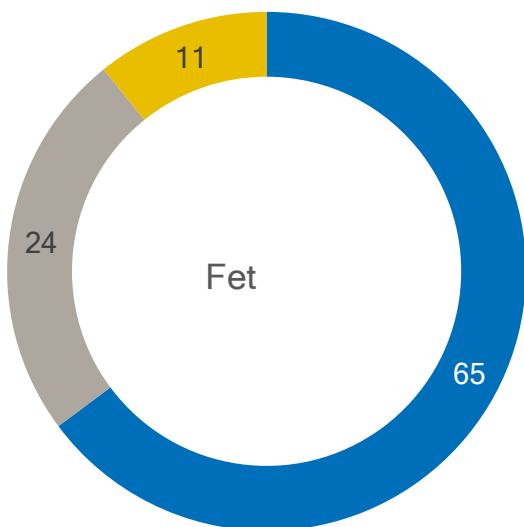
landsbasis to av tre ungdomsskoleelever som deltar i en eller annen form for organisert fritidsaktivitet. Idretten organiserer klart flest.

Landsrepresentative undersøkelser fra de siste tiårene tyder på at andelen unge medlemmer i frivillige organisasjoner har vært synkende. Det er organisasjoner som speider, korps, kor og religiøse foreninger som har opplevd størst medlemssvikt. Idrettslagene har derimot i stor grad beholdt sin store oppslutning.

De aller fleste har gjennom oppveksten deltatt i organiserte fritidsaktiviteter

Er du, eller har du tidligere vært, med i noen organisasjoner, klubber, lag eller foreninger etter at du fylte 10 år?

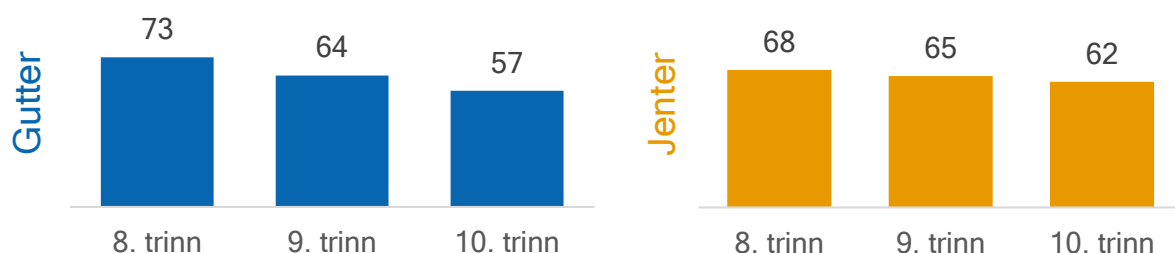
Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge



■ Ja, jeg er med nå   ■ Nei, men jeg har vært med tidligere   ■ Nei, jeg har aldri vært med

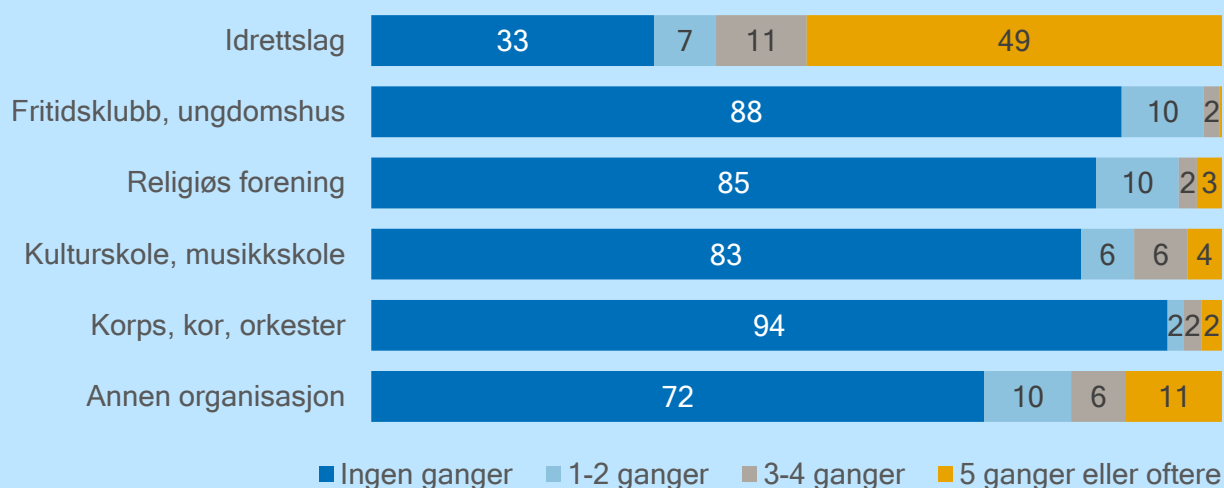
## Prosentandel som er med i en fritidsorganisasjon

Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn



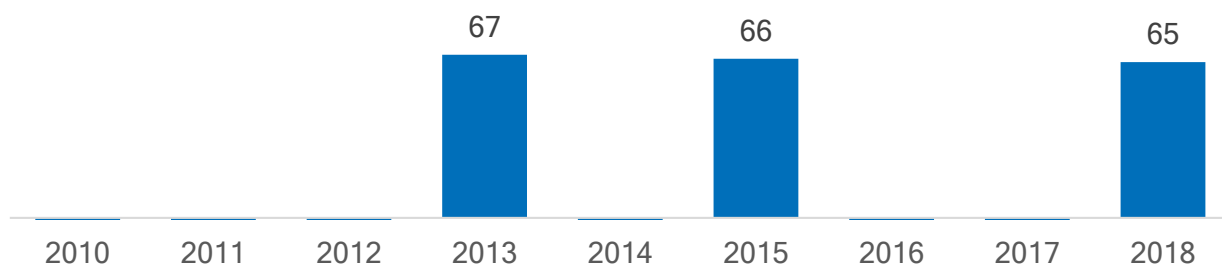
## Deltakelse i ulike organiserte fritidsaktiviteter

Antall ganger i løpet siste måned



## Tidstrend i Fet

Prosentandel av ungdomsskoleelever som er med i en fritidsorganisasjon



# Trening

Trening er noe svært mange unge driver med i fritiden sin. Noen spiller håndball, basket eller fotball gjennom et idrettslag, andre trener på et treningssenter. Det er også mange som sykler eller løper seg en tur, enten alene eller sammen med venner.

Mediene gir av og til inntrykk av at norsk ungdom er i ferd med å forfalle fysisk. Selv om omfanget av stillesittende atferd har økt, viser forskning at det er like mange unge som trener i dag som på begynnelsen av 1990-tallet. Samtidig er mange lite fysisk aktive ellers i hverdagen, og det tilbringes mye tid foran ulike typer skjermer.

I løpet av ungdomstiden er det mange som slutter i idrettslagene. En god del av disse begynner å trene på treningssenter eller de trener på egen hånd. Samlet sett er det derfor ikke så store forskjeller i treningsaktivitet mellom ungdom på ulike klassetrinn.

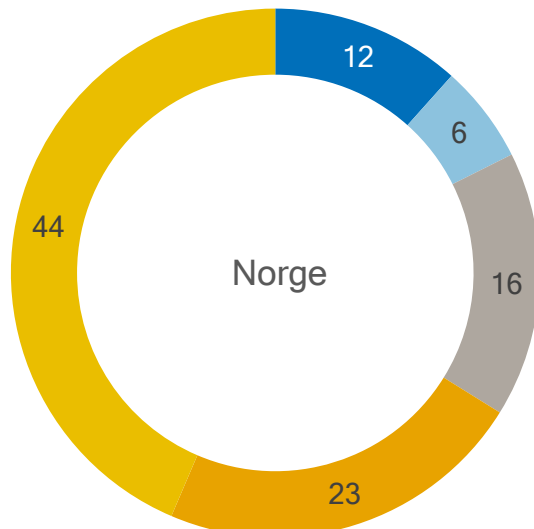
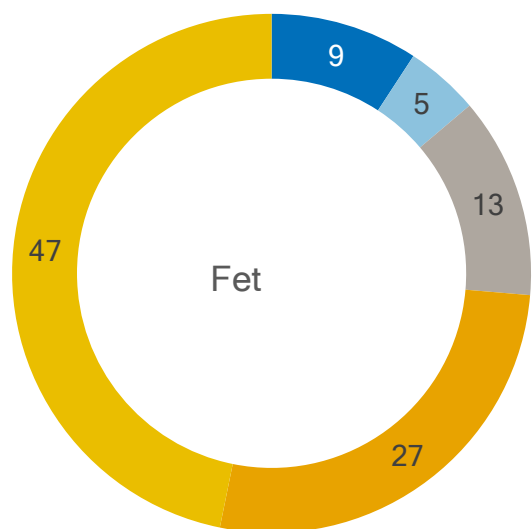
Det har tradisjonelt vært klare kjønnsforskjeller i trening, og særlig har det vært flere gutter enn jenter i idrettslagene. De siste årene har vi sett en tendens til at flere jenter trener på andre arenaer (utenfor idrettslagene), slik at det i dag er små kjønnsforskjeller i trening samlet sett.

I mange idretter stilles det store krav til utstyr og deltakelse, og det kan koste en god del å være med. Dette kan være en utfordring for å nå det overordnede målet for norsk idrett: «idrett for alle».

Dagens ungdom er opptatt av trening

## Hvor ofte trener du?

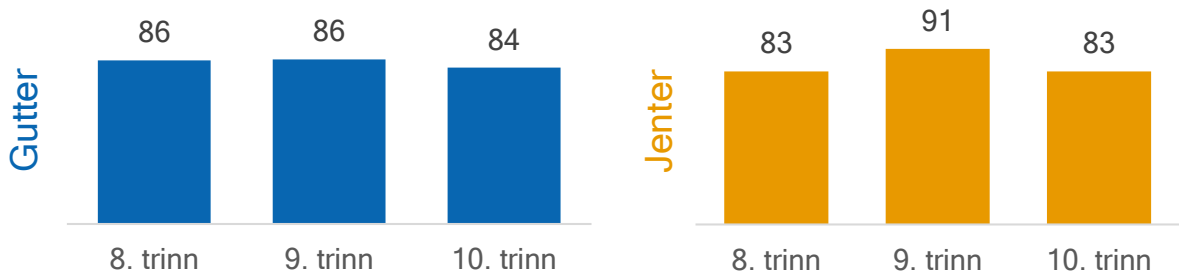
Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge



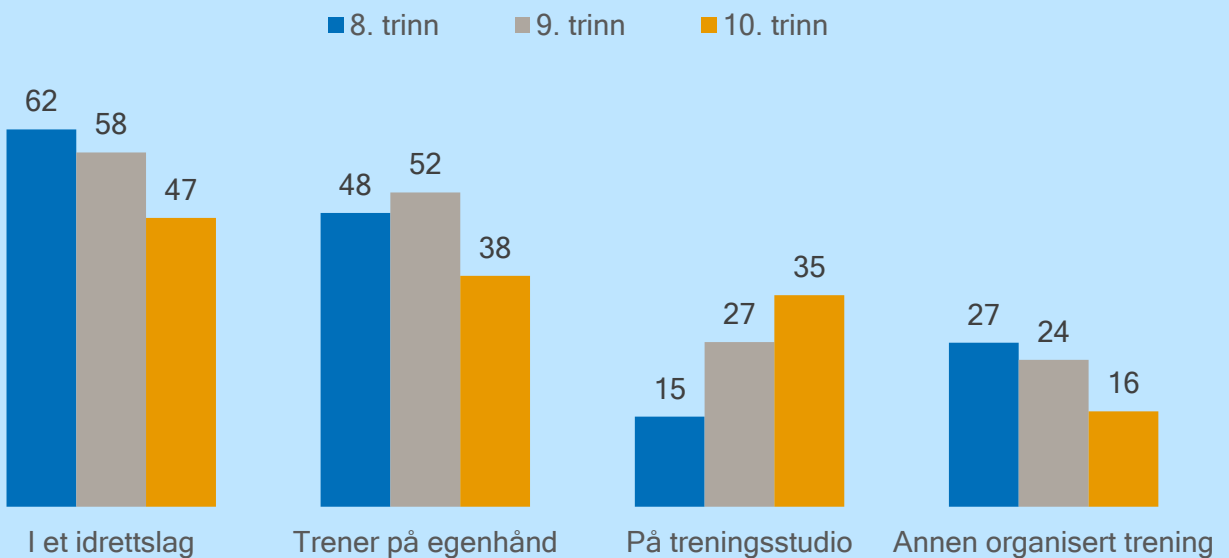
■ Aldri eller sjelden ■ 1-3 ganger i mnd ■ 1-2 ganger i uka ■ 3-4 ganger i uka ■ Minst 5 ganger i uka

## Prosentandel som trener minst én gang i uka

Blant gutter og jenter på ulike klasstrinn

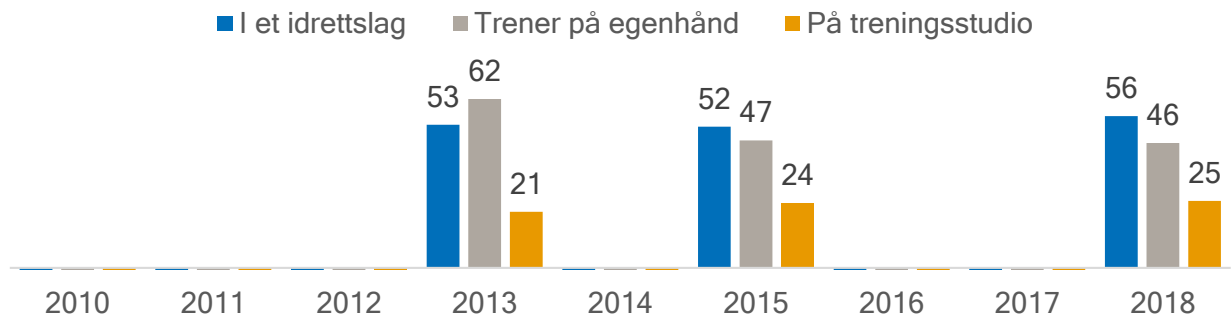


## Prosentandel som trener minst én gang i uka



## Tidstrend i Fet

Prosentandel av ungdomsskoleelever som trener minst én gang i uka på ulike måter



Egenvurdert helse er en viktig indikator for sykkelighet og bruk av helsetjenester, og anvendes til å overvåke befolkningens helsestatus over tid. Selv om Ungdata viser at det store flertallet er fornøyd med egen helse, er det også en del som ikke er spesielt fornøyd.

Livsstilsvaner etableres ofte i ungdomsårene og kan ha betydning for helse både i ungdomstiden og senere i livet. Andelen som røyker blant unge i Norge har gått ned, og flere av røykerne, særlig blant gutter, har gått over til snus. Nedgang ser man også i alkoholforbruk og bruk av andre rusmidler.

Barn og unge opp til 16-års alder er jevnt over fysisk aktive. Imidlertid synker aktivitetsnivået med alderen. Jenter er mindre fysisk aktive enn gutter. Tilbudet av skjermbaserte aktiviteter har økt med årene, og fremstår som et bekymringsfullt alternativ til fysisk aktivitet.

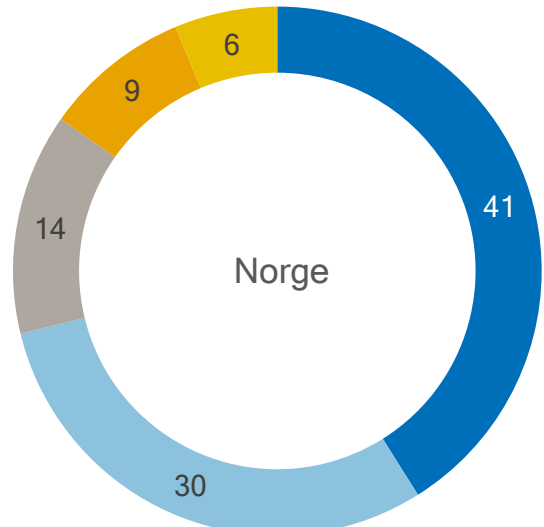
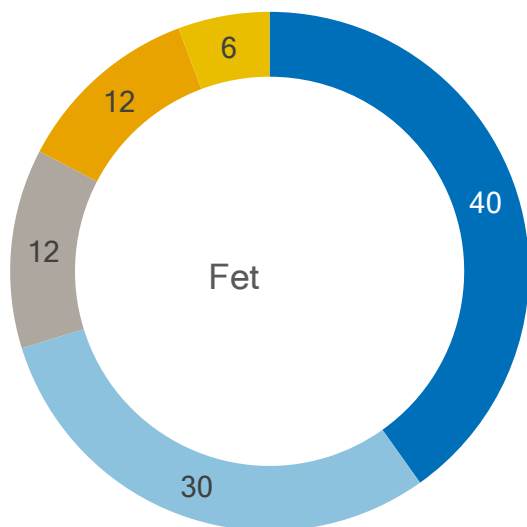
Det er samtidig generelt større fokus på helse i dag enn tidligere, og i en del ungdomsmiljøer har det å være sunn blitt «in». Større kunnskap om risikofaktorer har gjort at vi i dag er mer opptatt av å forebygge dårlig helse. Samtidig har vi sannsynligvis blitt flinkere til å kjenne etter hvordan vi har det.

Ungdata viser at de fleste unge er fornøyd med egen helse. Generelt er jenter litt mer misfornøyd enn gutter. Det er også en tendens til flere som er misfornøyd med egen helse blant de eldste tenåringene.

De fleste er fornøyd med egen helse

## Hvor fornøyd er du med helsa di?

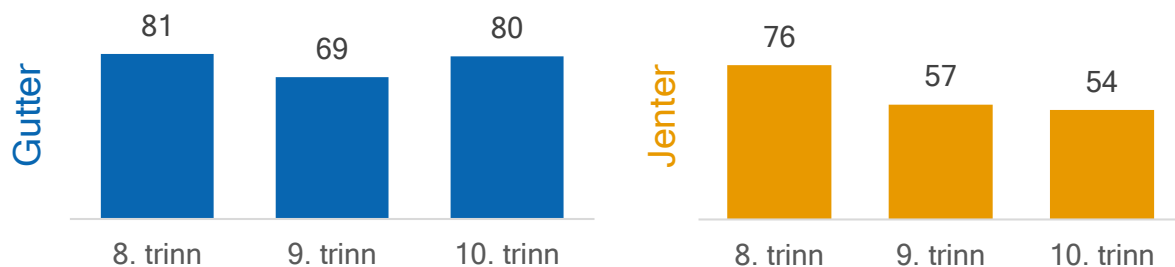
Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge



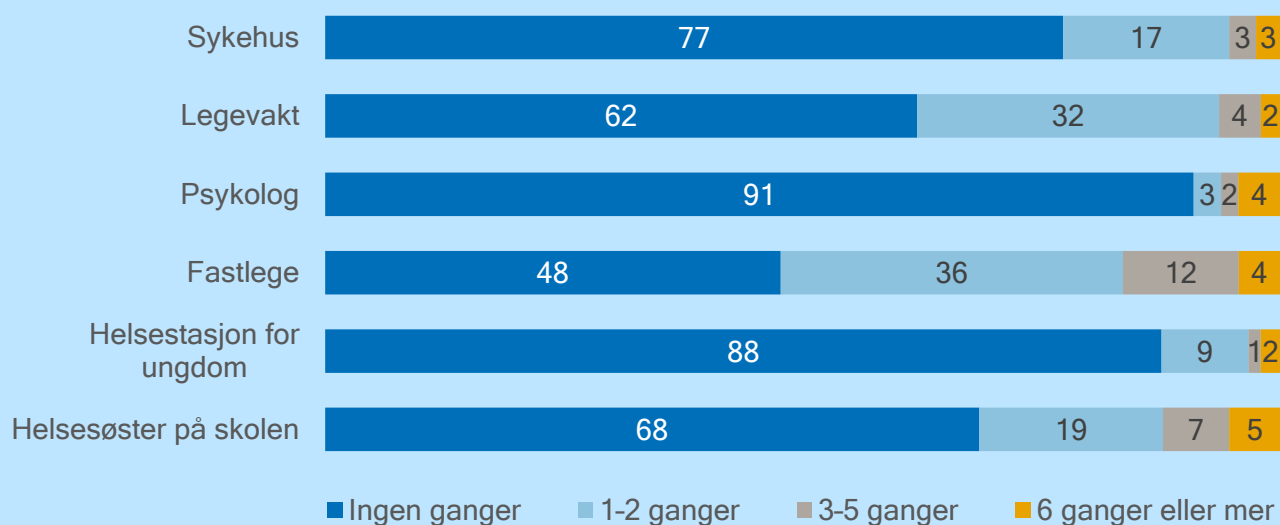
■ Svært fornøyd ■ Litt fornøyd ■ Verken fornøyd eller misfornøyd ■ Litt misfornøyd ■ Svært misfornøyd

## Prosentandel som er fornøyd med helsa si

Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn

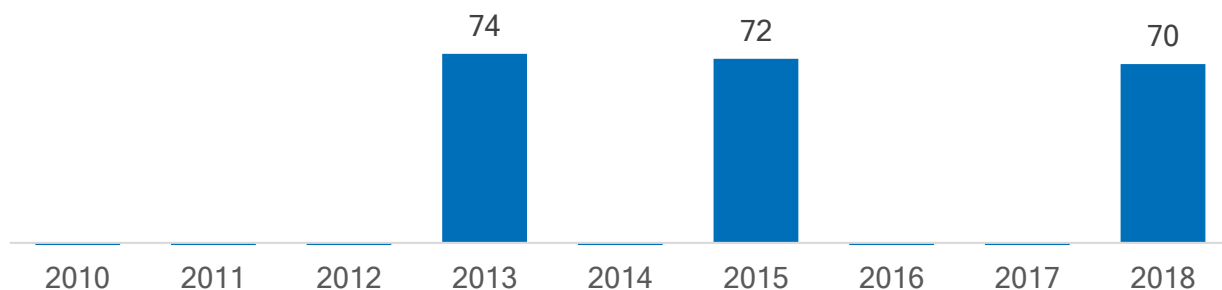


## Bruk av helsetjenester - antall ganger siste året



## Tidstrend i Fet

Prosentandel av ungdomsskoleelever som er fornøyd med helsa si



# Kosthold

Ungdomstiden er preget av at kroppen utvikler seg raskt og behovet for næringsstoffer øker. Det vi spiser og drikker påvirker helsa vår. Et sunt kosthold og god ernæring kan redusere risiko for en rekke sykdommer, og er avgjørende for vekst og utvikling i ungdomstiden. Gode kostholdsvaner etableres også tidlig og tas med videre i livet.

Folkehelseinstituttet anbefaler at et sunt kosthold blant annet bør inneholde grove kornprodukter, grønnsaker, frukt, fisk, fugl og kjøtt. Samtidig bør inntaket av sukker reduseres.

Større autonomi fra foreldre og bedre tilgang til penger, gjør at ungdom har mer kontroll over eget kosthold enn da de var barn. Fristelsene er store og for mange er det lett å velge usunne drikke- og matvarer.

Resultater fra HEVAS-undersøkelsen

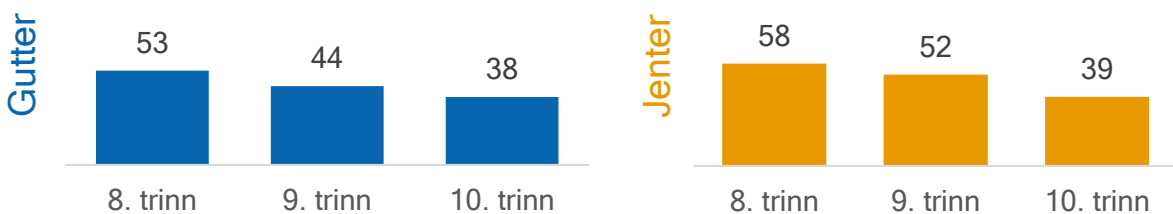
viser likevel at mange ungdommer har sunne spisevaner ved at de regelmessig spiser frukt og grønt, og spiser frokost, lunsj og middag de fleste dagene i uka. Samtidig blir ofte spisevanene mindre sunne med økende alder, og jenter har i gjennomsnitt noe sunnere matvaner enn gutter.

Spørsmål om kosthold kom for første gang inn i Ungdatas grunnmodul fra 2017. Det mangler derfor foreløpig nasjonale sammenliknbare data på kostholdsområdet.

## Hva spiser norske ungdommer?

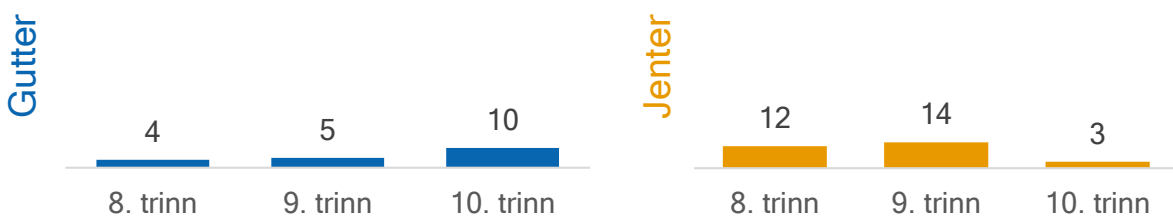
### Andel som spiser frukt og bær minst fire ganger i uka

Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn



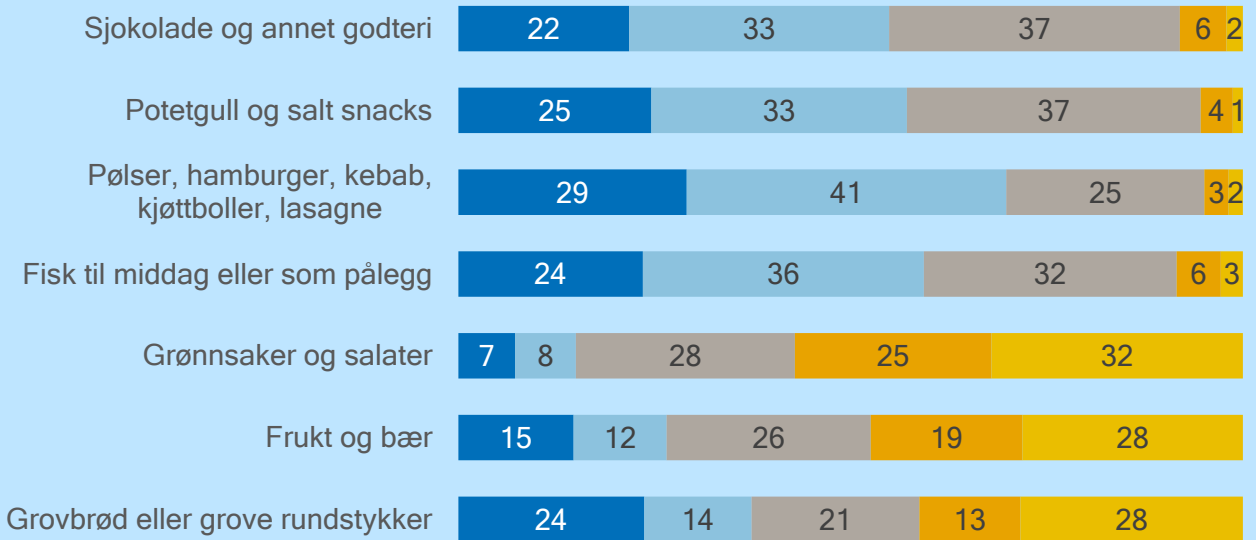
### Andel som spiser godteri minst fire ganger i uka

Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn



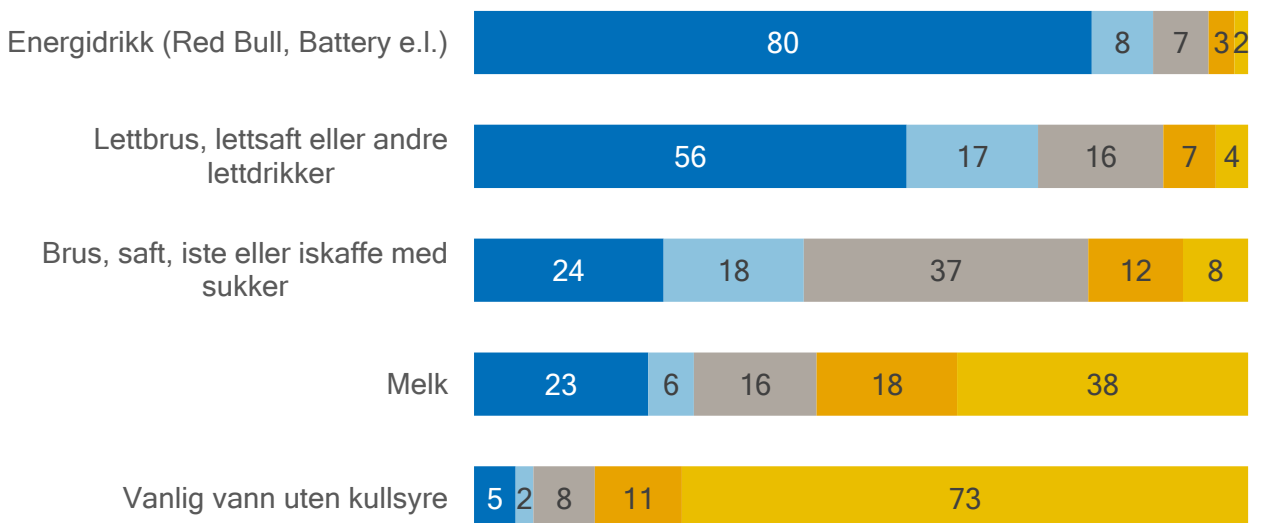


## Hvor ofte ungdom spiser...



■ Mindre enn én gang i uka ■ 1 gang i uka ■ 2-3 ganger i uka ■ 4-6 ganger i uka ■ Hver dag

## Hvor ofte ungdom drikker...



■ Mindre enn én gang i uka ■ 1 gang i uka ■ 2-3 ganger i uka ■ 4-6 ganger i uka ■ Hver dag

# Fysiske plager

Verdens helseorganisasjon definerer helse som en «tilstand av fullkommen fysisk, psykisk og sosial velvære - ikke bare fravær av sykdom eller svakhet». God fysisk helse innebærer å ha en frisk og sunn kropp, være i fysisk aktivitet, ha god ernæring og å få tilstrekkelig med hvile.

Selv om ungdom generelt har god fysisk helse, er det likevel mange som sliter med ulike typer plager i hverdagen. Ungdata kartlegger en del psykosomatiske plager, og resultatene viser at de aller fleste er plaget av dette fra tid til annen. De mest utbredte plagene er hodepine, magevondt og smerter i nakke, skulder, ledd og muskulatur. For de fleste skjer dette bare noen få ganger.

Likevel er det på landsbasis i underkant av 10 prosent av guttene og rundt 20 prosent av jentene som daglig er plaget av hodepine, magesmerter, rygg smerter eller andre typer psykosomatiske problemer.

Jentene er altså betydelig mer utsatt enn

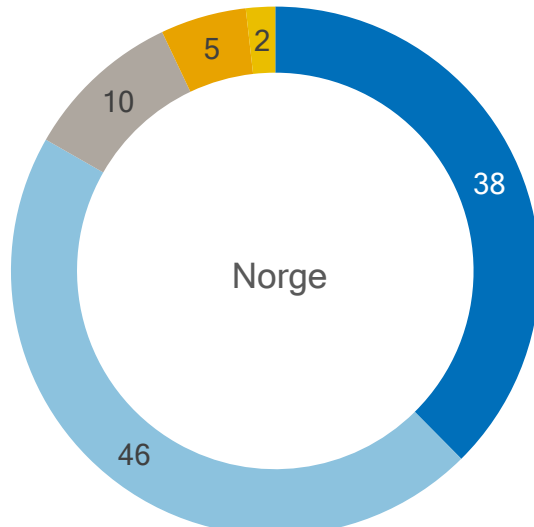
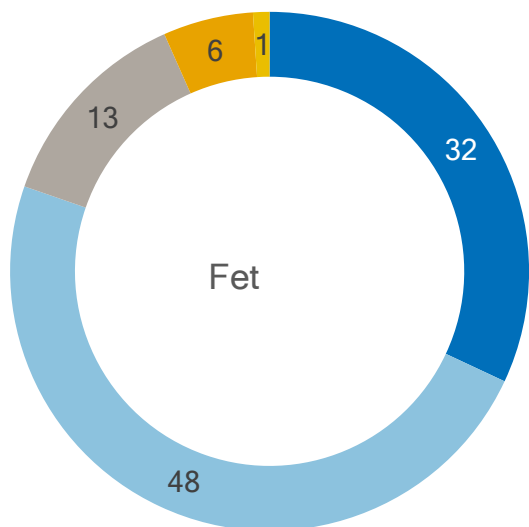
guttene. For guttene endrer omfanget av helseplager seg lite gjennom ungdomsårene, mens det blant jenter er en betydelig økning i begynnelsen av tenårene for deretter å flate ut.

Det er samtidig langt flere jenter enn gutter som jevnlig bruker reseptfrie medikamenter som Paracet o.l. Forbruket av smertestillende medisiner blant norske 15-16-åringer er høyt, og har steget betydelig siden 2001.

En god del ungdom sliter daglig med fysiske helseplager

## Hvor ofte bruker du reseptfrie medikamenter?

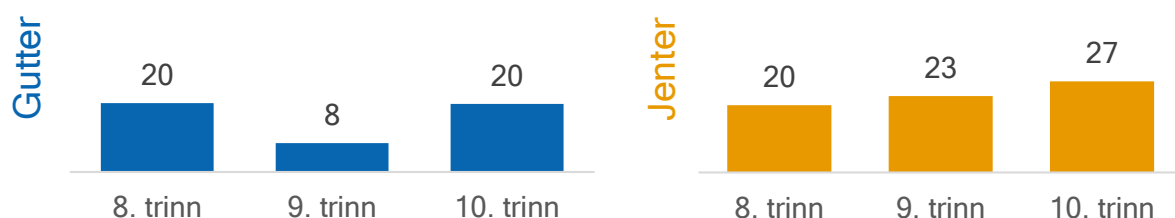
Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge



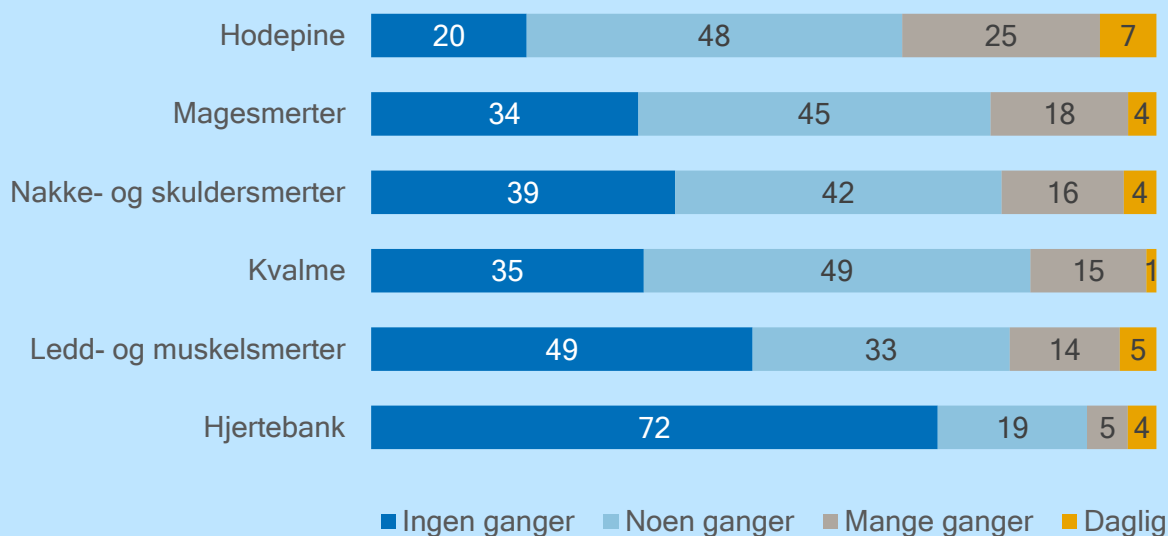
■ Ingen ganger ■ Sjeldnere enn én gang i uka ■ Minst ukentlig ■ Flere ganger i uka ■ Daglig

## Prosentandel som bruker reseptfrie medikamenter ukentlig eller daglig

Blant gutter og jenter på ulike klasstrinn

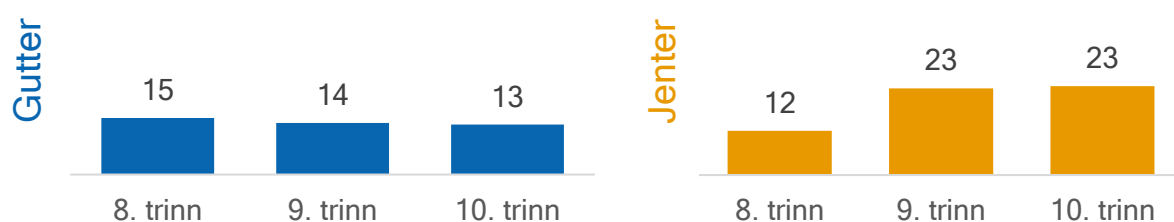


## Hvor mange som har hatt ulike plager siste måned



## Prosentandel som daglig sliter med én eller flere av plagene som er vist i figuren over

Blant gutter og jenter på ulike klasstrinn



# Psykisk helse

Ungdomstiden er en sårbar periode som byr på store omveltninger - også mentalt. De unge skal finne ut hvem de er og hva de står for, og møter nye krav og forventninger. Mange unge sliter psykisk i perioder. For de fleste er slike symptomer forbigående, men for noen blir de varige.

Om psykiske problemer øker blant unge, gir forskningen ingen entydige svar på. Det er likevel flere studier som tyder på at stadige flere jenter enn før rapporterer om ulike typer psykiske helseplager. Det har dessuten vært en klar økning i angst- og depresjonslidelser som begrunnelse for uføretrygd blant unge.

Generelt er depresjon og angst de vanligste plagene blant ungdom. Jenter er mer plaget og oppsøker oftere hjelp enn gutter. Konfliktfylte forhold i hjemmet og liten grad av sosial støtte øker risikoen for slike lidelser. Flere undersøkelser viser også en klar sammenheng mellom mobbing og dårlig psykisk helse.

I Ungdata måles psykiske helseplager gjennom spørsmål som skal fange opp ulike former for depressive symptomer.

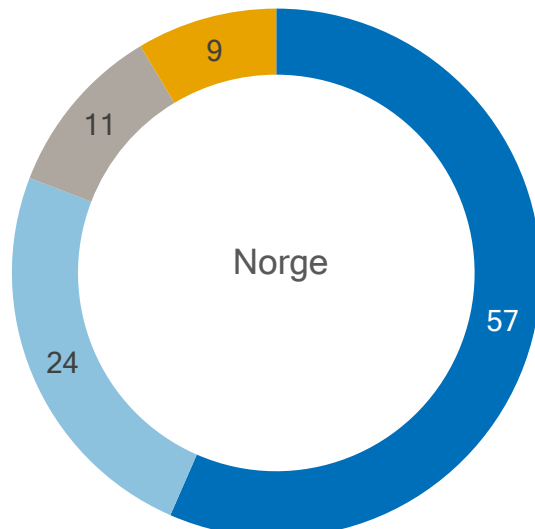
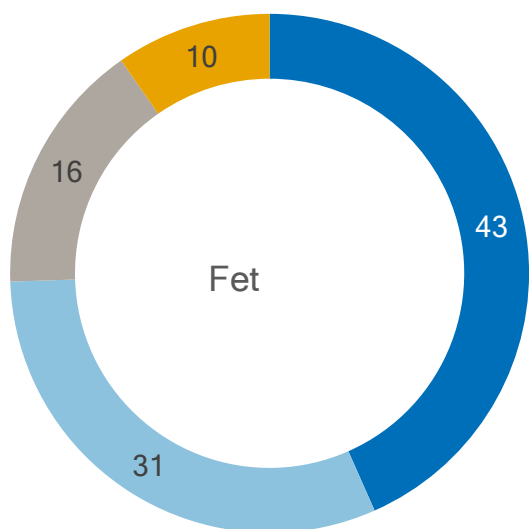
Ungdommene som rapporterer om at de er mye plaget av flere slike symptomer, regnes som å ha et «høyt nivå». På landsbasis er det rundt 15 prosent av ungdomsskoleelevene som tilfredsstillt dette kriteriet. Det er langt flere jenter enn gutter som er mye plaget og omfanget av plager øker en god del gjennom årene på ungdomsskolen, særlig blant jentene.

Det er også en god del ungdommer som føler seg ensomme i hverdagen.

Mange ungdommer sliter med en del psykiske plager i hverdagen

## Har du vært plaget av ensomhet i løpet av siste uke?

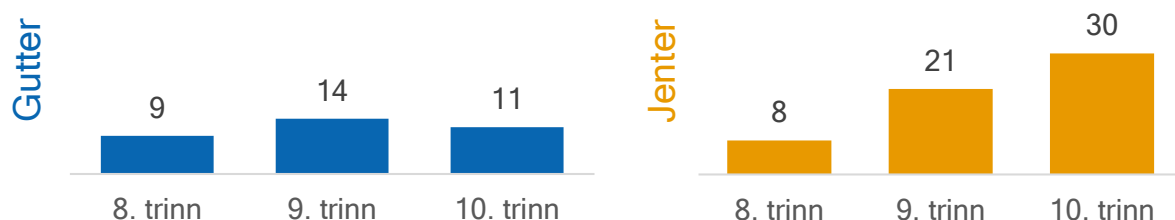
Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge



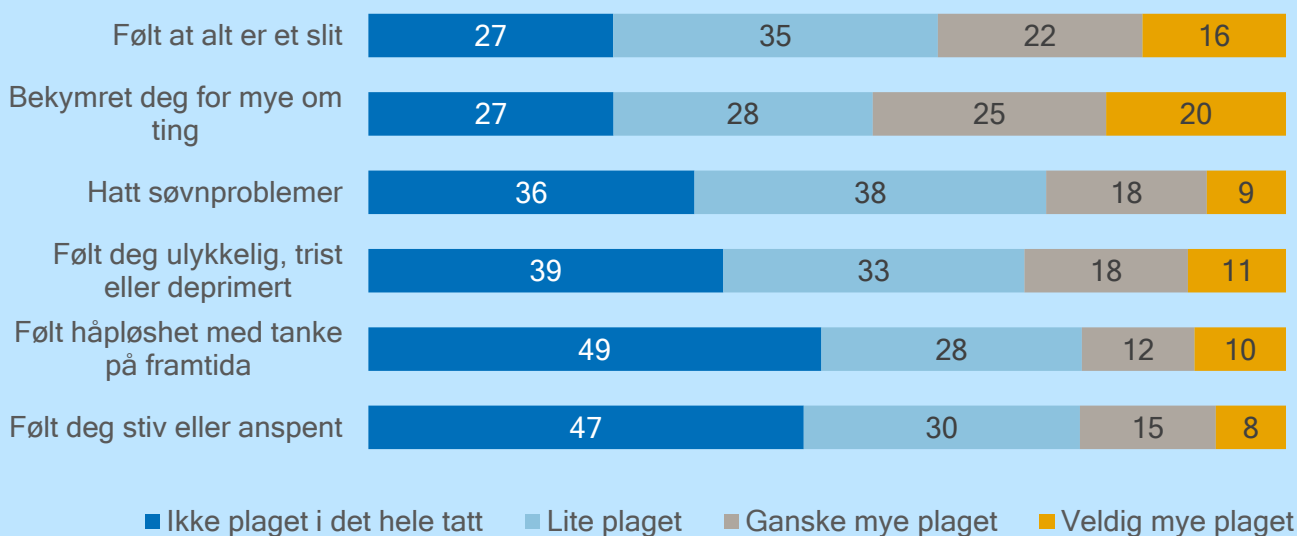
■ Ikke plaget i det hele tatt   ■ Lite plaget   ■ Ganske mye plaget   ■ Veldig mye plaget

## Prosentandel som er mye plaget av depressive symptomer

Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn

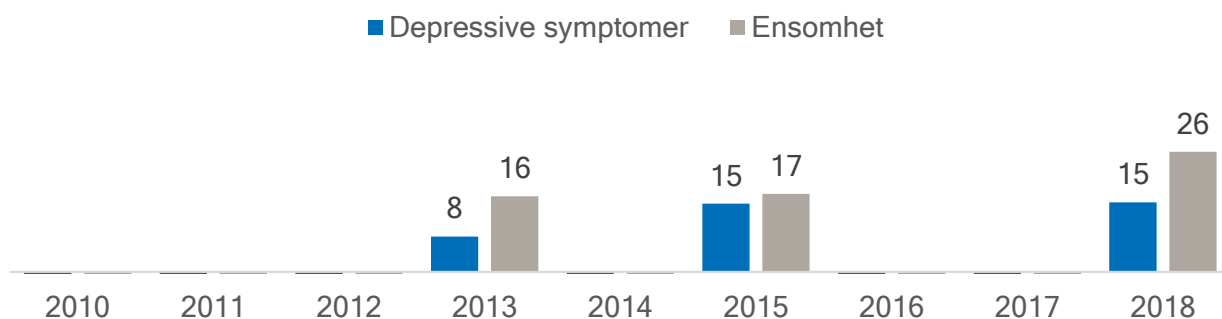


## Hvor mange som har hatt ulike plager siste uke



## Tidstrend i Fet

Prosentandel av ungdomsskoleelever som er mye plaget av ...



# Selvbilde

Selvbildet er en viktig del av identiteten vår, og handler om hvordan vi ser på oss selv, både på godt og vondt. Ungdommer som har det bra, har ofte et positivt selvbilde.

Selvbildet blir utviklet gjennom hele livet, og påvirkes av et bekreftende samspill med andre. Positive tilbakemeldinger kan bidra til et positivt selvbilde, mens stadig kritikk kan medvirke til å gi et negativt selvbilde.

Det er ikke uvanlig å føle seg usikker fra tid til annen. Ungdomstiden handler om å bli kjent med seg selv og finne ut av hva de står for. Man er gjerne ekstra vår for andres kommentarer og syn på en selv.

Forskning har vist at det er en sammenheng mellom negativt selvbilde og problemer som spiseforstyrrelser, angst og depresjon. Selvbildet er også påvirket av hvor fornøyd ungdom er med kroppen sin og sitt eget utseende.

Generelt viser Ungdata at det store flertallet av norske ungdommer er ganske godt

fornøyd med hvordan de selv er.

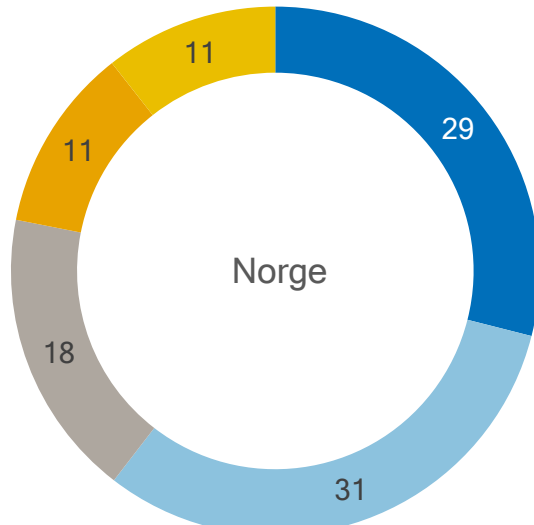
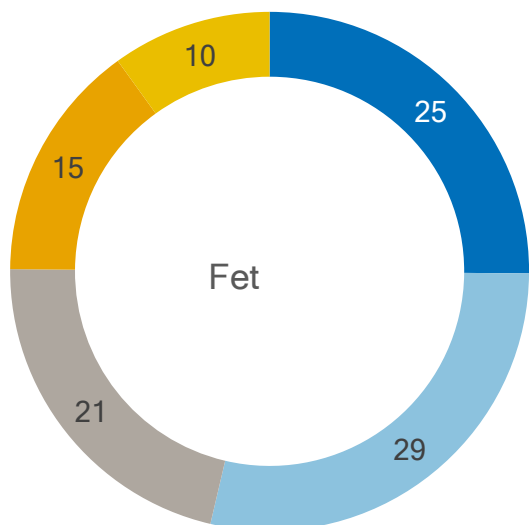
Samtidig er det en god del variasjon i ungdommenes vurderinger, og på spørsmål om hvor fornøyd ungdom er med eget utseende er det nokså mange som er direkte misfornøyd.

Kjønnsforskjellene er betydelige, jentene er langt mindre fornøyd med seg selv, sitt eget utseende og måten de lever livet sitt på enn guttene.

De fleste er fornøyd med seg selv

## Hvor fornøyd er du med utseendet ditt?

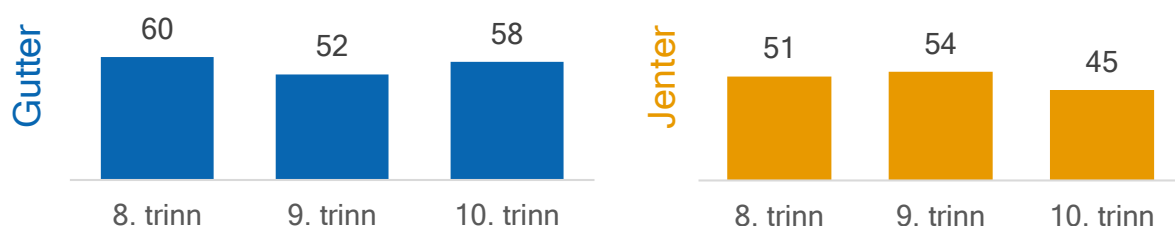
Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge



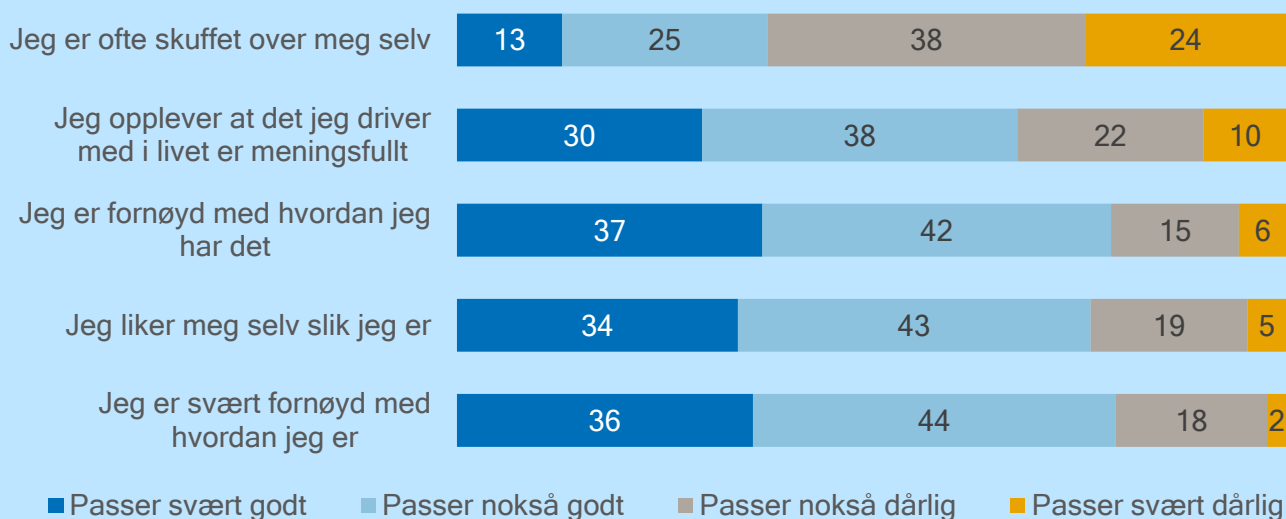
■ Svært fornøyd ■ Litt fornøyd ■ Verken fornøyd eller misfornøyd ■ Litt misfornøyd ■ Svært misfornøyd

## Prosentandel som er fornøyd med utseendet sitt

Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn

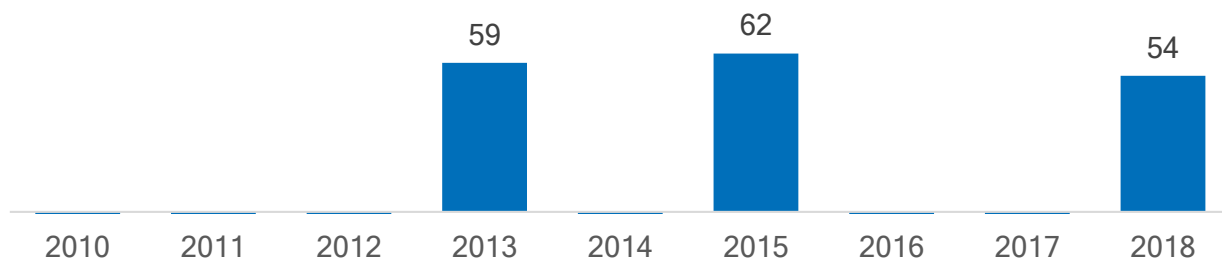


## Hvor godt ulike utsagn om selvbilde passer på de unge



## Tidstrend i Fet

Prosentandel av ungdomsskoleelever som er fornøyd med utseendet sitt



# Tobakk

Samfunnet har de senere årene intensivert kampen mot røyking. I 1996 ble aldersgrensen for kjøp av tobakk hevet fra 16 til 18 år, og i 2004 ble det innført totalforbud mot røyking på alle steder hvor allmenn-heten har adgang.

Andelen røykere både blant ungdom og voksne har gått markant ned fra årtusen-skiftet til i dag. Samtidig har andelen i befolkningen som snuser, gått opp.

Parallelt har det skjedd nokså dyptgripende endringer i synet på røyking - også blant de unge. Røyking var tidligere en viktig markør for voksenhet og var forbundet med en viss status. I dag gir røyking derimot liten status og respekt i de fleste ungdomsmiljøer.

Den internasjonale WHO-undersøkelsen «Helsevaner blant skoleelever», viser at tobakksrøyking er langt mindre utbredt blant norske elever enn blant ungdom i de fleste av de 40 landene som deltar i undersøkelsen.

Ungdata viser at røyking er mer eller mindre helt ut, i hvert fall på ungdomstrinnet. Svært få røyker daglig og det er heller ikke så mange som røyker ukentlig. Det store flertallet har aldri prøvd å røyke.

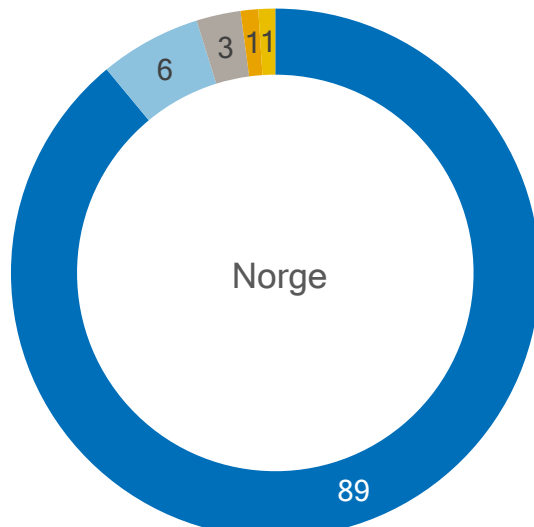
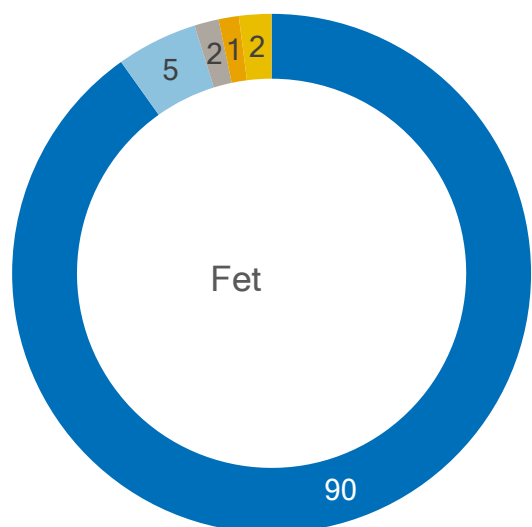
Det er heller ikke så mange på ungdomstrinnet som bruker snus, men det er flere som snuser enn som røyker.

Ungdata viser at det siden 2010 har vært en klar nedgang i andelen elever på ungdomstrinnet som røyker. Det samme gjelder for snusing.

Røyking er helt ut på ungdomsskolen. Det er heller ikke mange som snuser

## Røyker du?

Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge



- Har aldri røykt
- Røyker sjeldnere enn én gang i uka
- Røyker daglig

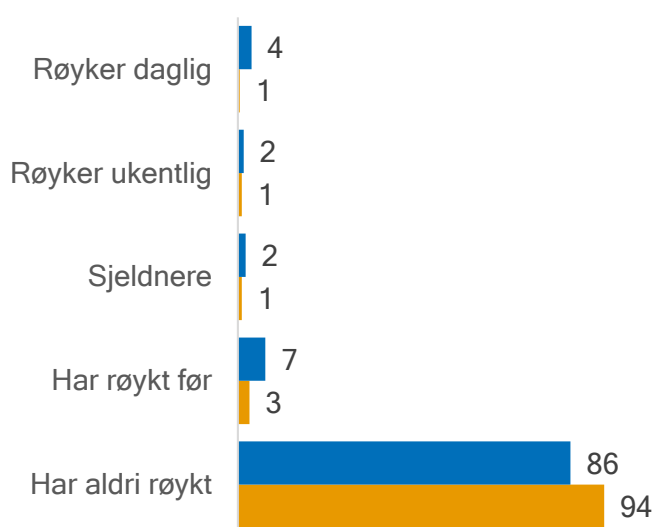
- Har røykt før, men har sluttet helt nå
- Røyker ukentlig, men ikke hver dag



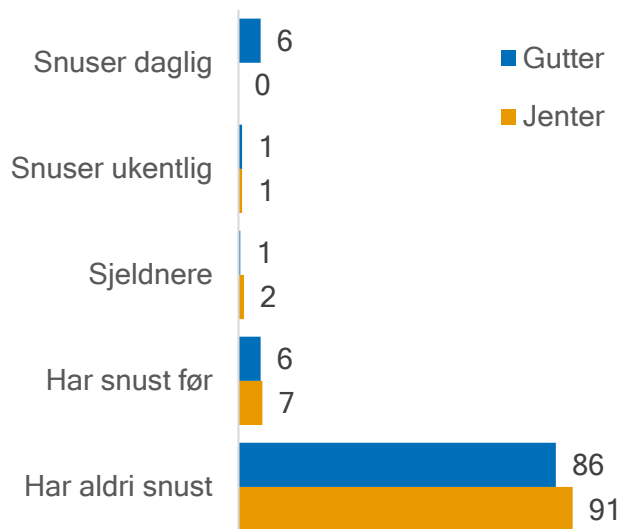
# Prosentandel som røyker eller snuser

Blant gutter og jenter

## Røyker du?

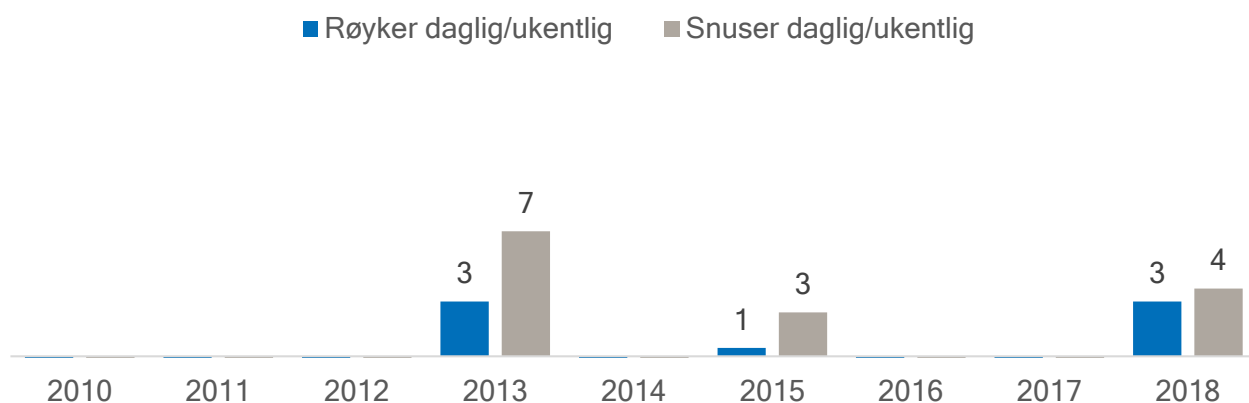


## Snuser du?



## Tidstrend i Fet

Prosentandel av ungdomsskoleelever som bruker tobakk jevnlig



# Alkohol

Alkohol som rusmiddel har en lang tradisjon i Norge. Til tross for at voksne i dag drikker mer alkohol enn tidligere, har de unges bruk av alkohol flatet ut, og fra årtusenskiftet vist en tydelig nedgang. Likevel er det fremdeles mange unge som drikker alkohol, og da særlig i den siste delen av tenårene.

For mange innebærer eksperimentering med og bruk av alkohol en symbolsk markering av overgangen fra barn til ungdom. Å drikke i ungdomsalderen er dessuten sammenvevd med vennskap, flørting og en sosial livsstil. Unge som drikker alkohol midt i tenårene, har som regel mange venner og et aktivt sosialt liv.

Samtidig vet vi at det å drikke alkohol gir risiko for akutte skader, og ungdom som begynner å drikke tidlig, har i mange tilfeller et atferdsmønster der andre typer antisosial atferd og bruk av tyngre rusmidler inngår. Ungdom i en slik situasjon har gjerne et mer trøblete forhold til skolen og til foreldrene enn andre. De begår mer kriminalitet, har

dårligere psykisk helse og får oftere problemer senere i livet.

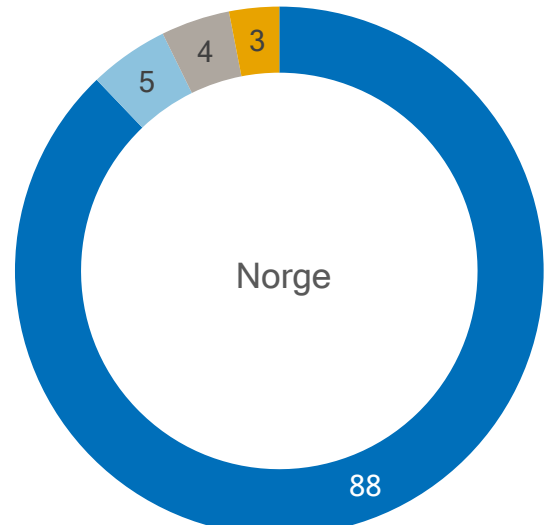
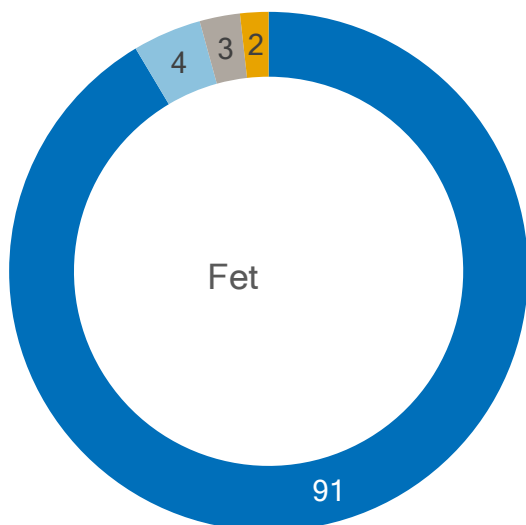
Ungdata viser at det er stor variasjon i hvor gamle ungdom er når de begynner å drikke alkohol. Det store flertallet har ikke vært beruset i løpet av ungdomsskolen. På slutten av ungdomsskolen har omtrent én av fire opplevd å ha vært beruset.

Det er generelt små forskjeller i alkoholvaner mellom gutter og jenter.

Få av ungdomsskoleelevene har vært fulle

## Hvor mange ganger har du drukket så mye at du har følt deg tydelig beruset i løpet av siste år?

Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge



■ Ingen ganger

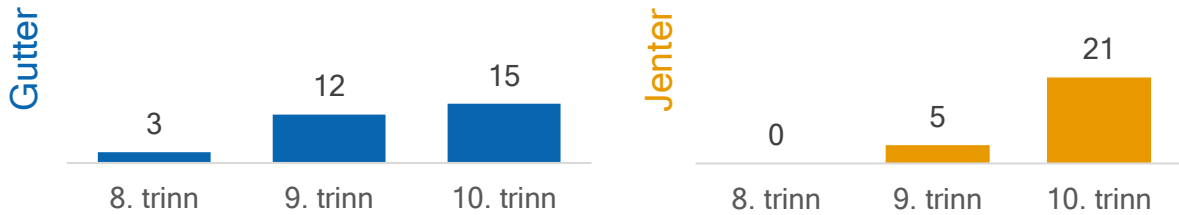
■ 1 gang

■ 2-5 ganger

■ 6 ganger eller mer

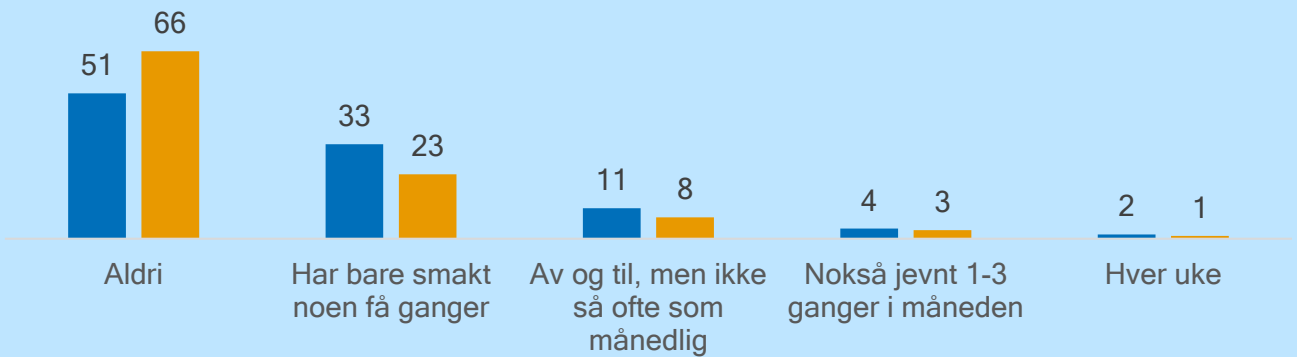
## Prosentandel som har vært tydelig beruset siste år

Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn



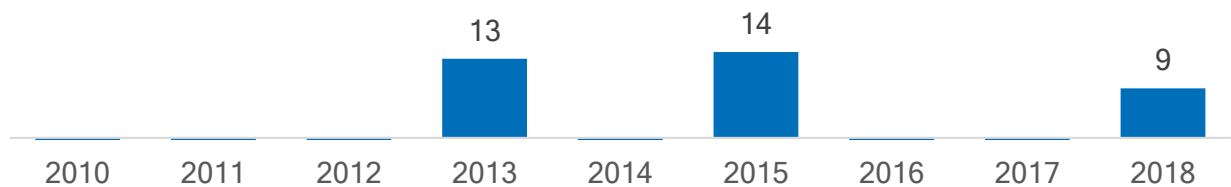
## Hender det at du drikker noen form for alkohol?

■ Gutter ■ Jenter



## Tidstrend i Fet

Prosentandel av ungdomsskoleelever som har vært tydelig beruset siste år



# Hasj

Bruk av narkotiske stoffer er ulovlig og blir til dels sterkt fordømt. Fram mot årtusen-skiftet var det en tydelig økning i bruken av hasj og marihuana blant ungdom. Ungdata viser at denne utviklingen har flatet ut eller gått noe ned de senere årene, i hvert fall blant elever på ungdomstrinnet. Stoffer som kokain, ecstasy og heroin har bare marginal utbredelse.

Om det å prøve hasj eller marihuana - isolert sett - er farligere enn å debutere tidlig med alkohol er i dag omdiskutert. Det at alkohol er et legalt og sosialt akseptert rusmiddel, mens hasj og andre narkotiske stoffer er forbudt, utgjør uansett en viktig forskjell. Både rusmiddelbrukerens egen forståelse og omverdenens fortolkning og reaksjon, påvirkes av om stoffet er lovlig eller ikke. Unge som bruker illegale rusmidler, har krysset en ekstra grense.

Ungdata viser at relativt få elever på ungdomstrinnet har erfaringer med hasj og

marihuana. Bruken av slike stoffer øker derimot betydelig gjennom tenårene.

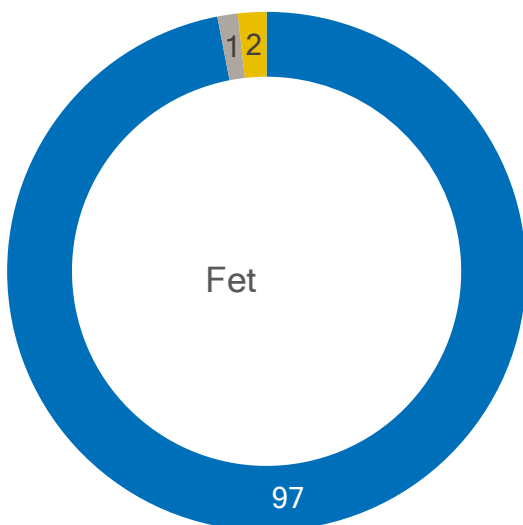
Det er generelt flere gutter enn jenter som har prøvd hasj. Gutter blir også tilbudt hasj oftere enn jenter.

Det er heller ikke så vanlig at ungdom på ungdomstrinnet har blitt tilbudt hasj. Samtidig er det en god del flere som blir tilbudt stoffet enn som selv har prøvd.

Noen få har prøvd  
cannabis på  
ungdomstrinnet

## Har du brukt hasj eller marihuana i løpet av siste år?

Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge



■ Ingen ganger

■ En gang

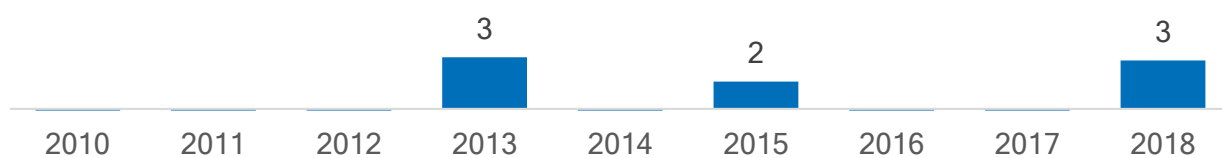
■ To eller flere ganger

## Har du i løpet av siste år blitt tilbudt hasj eller marihuana?



## Tidstrend i Fet

Prosentandel av ungdomsskoleelever som har brukt hasj eller marihuana siste år



# Mobbing

Mobbing er et alvorlig problem som rammer mange unge. Det kan defineres som gjentatte negative handlinger der én eller flere personer bevisst og med hensikt skader eller forsøker å skade eller tilføre noen ubehag. Som regel er mobbeofrene ute av stand til å ta igjen. Mobbingen kan være fysisk, ved bruk av vold, eller psykisk, som vedvarende utfrysing fra venneflokken.

Mobbing er mest utbredt på barneskolen og avtar i løpet av tenårene. Det er likevel en del som opplever jevnlig å bli fryst ut, utstengt eller plaget også på ungdomstrinnet. I Ungdata måles mobbing på en indirekte måte. På spørsmål om man blir plaget, fryst ut eller truet av andre ungdommer er det rundt 7-8 prosent av elevene på landsbasis som svarer at de blir utsatt hver 14. dag eller oftere.

Både de som mobber, og de som utsettes for mobbing, er risikoutsatte grupper. Ofrene er særlig utsatt for psykiske og fysiske

problemer senere i livet.

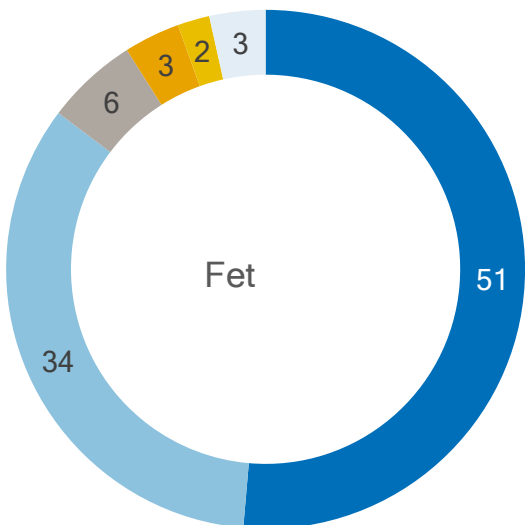
En ny type mobbing har blitt mer aktuell de siste årene - digital mobbing. I Ungdata er det relativt få som rapporterer om at de er utsatt for dette.

Siden 2002 har sentrale aktører i skolen deltatt i et forpliktende samarbeid mot mobbing gjennom Manifest mot mobbing. Likevel har forekomsten av mobbing vært relativt stabil over tid. Trenden i Ungdata siden 2010 tilsier at noen flere jenter enn før opplever å bli mobbet, mens tallene for guttene ikke har endret seg.

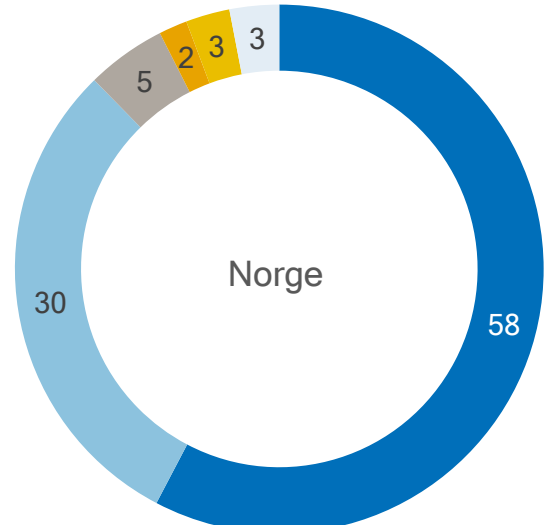
## Mange ungdommer blir utsatt for mobbing

### Blir du selv utsatt for plaging, trusler eller utfrysing av andre unge på skolen eller i fritida?

Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge



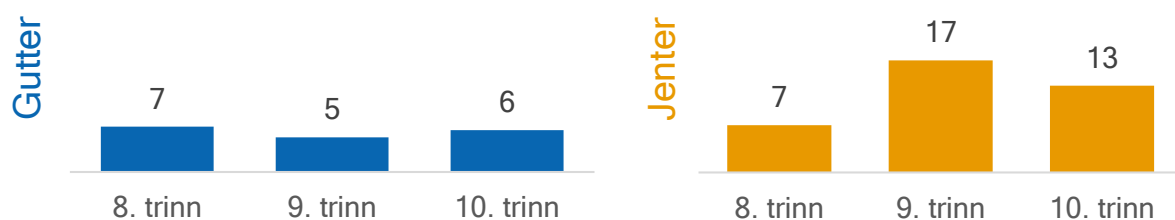
- Aldri
- Ja, omtrent en gang i måneden
- Ja, omtrent en gang i uka



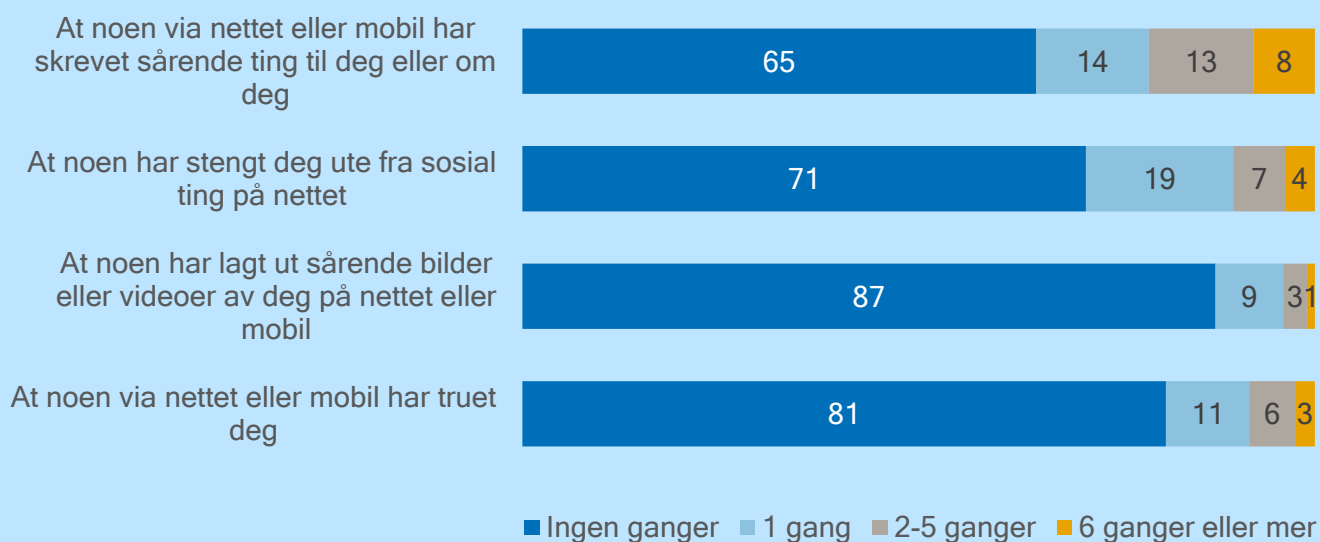
- Nesten aldri
- Ja, omtrent hver 14. dag
- Ja, flere ganger i uka

## Prosentandel som blir mobbet minst hver 14. dag

Blant gutter og jenter på ulike klasstrinn

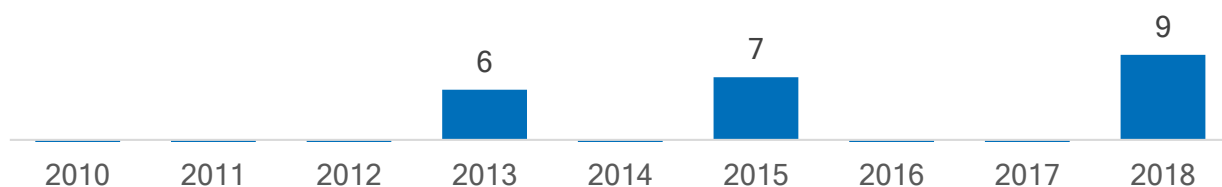


## Prosentandel som har opplevd negative ting via nett eller mobil



## Tidstrend i Fet

Prosentandel av ungdomsskoleelever som blir mobbet minst hver 14. dag



# Vold

Ungdom er oftere involvert i voldsepisoder enn andre aldersgrupper. Volden kan ta ulike former og kan grovt sett deles inn i fysisk, psykisk og seksuell vold.

Gjerningspersonene kan være både voksne og jevnaldrende.

Vold vurderes gjerne ut fra konsekvenser og styrkeforholdet mellom partene. Selv om hoveddelen av den volden som foregår blant ungdom ikke gir varige mén, kan grov vold i ungdomstiden resultere i alvorlige fysiske og/eller psykiske problemer for dem det gjelder.

Noen ganger er det tydelig hvem som er den aktive parten, mens det andre ganger er vanskelig å skille klart mellom offer og utøver. Guttene er overrepresentert i begge grupper. De utøver i langt større grad ulike former for vold sammenliknet med jentene, og de er klart oftere ofre for vold.

I Ungdata svarer en mindre gruppe av

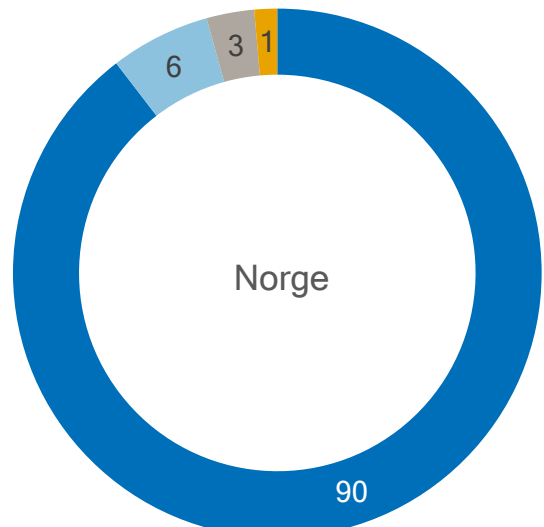
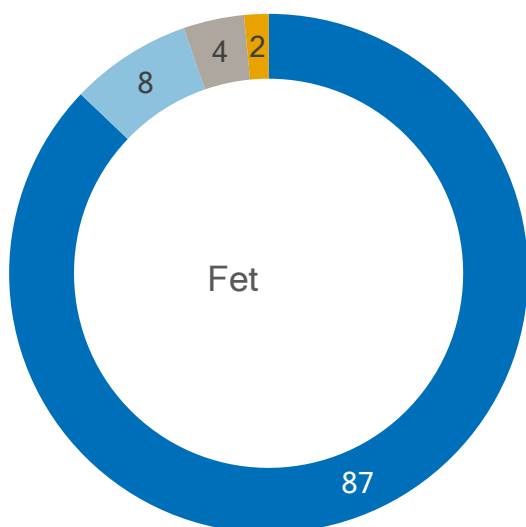
ungdom at de blir utsatt for vold eller trusler om vold. Flest er utsatt for trusler, men det er også en del som blir skadet på grunn av vold. På landsbasis er det så mange som hver tiende gutt på ungdoms-trinnet og femseks prosent av jentene som har blitt skadet eller fått sår på grunn av vold.

Kriminalstatistikken viser en økning i vold og trusler fram til midten av 2000-tallet, før forekomsten igjen synker markant. Trenden i Ungdata siden 2010 er at stadig færre ungdommer er utsatt for vold.

Gutter er langt mer utsatt for vold enn jenter

## Har du blitt utsatt for trusler om vold i løpet av siste året?

Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge



■ Ingen ganger

■ 1 gang

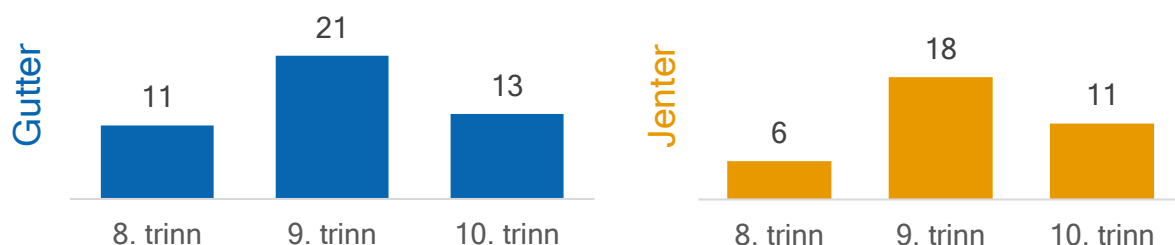
■ 2-5 ganger

■ 6 ganger eller mer

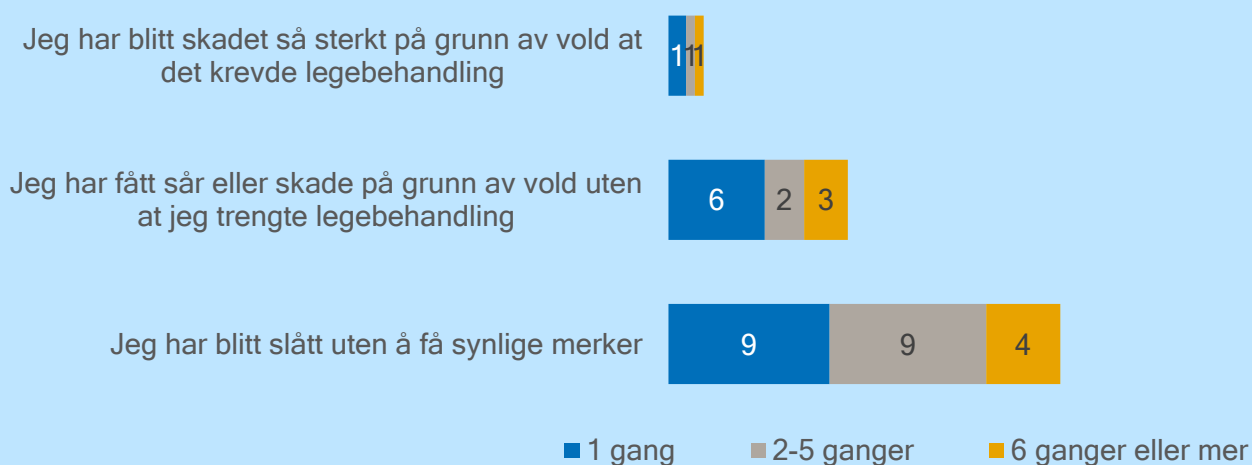


## Prosentandel som har blitt utsatt for trusler om vold minst én gang siste året

Blant gutter og jenter på ulike klasstrinn

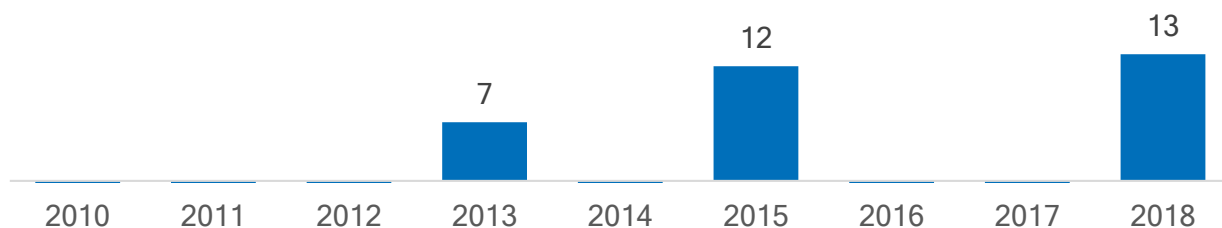


## Prosentandel som har blitt utsatt for ulike former for vold siste år



## Tidstrend i Fet

Prosentandel av ungdomsskoleelever som har blitt utsatt for trusler om vold minst én gang i løpet av det siste året



# Regelbrudd

Ungdomstida er en periode der de unge prøver seg ut på nye arenaer. I denne fasen deltar mange i handlinger som er på kant med loven - eller på kant med det som er alminnelig sosialt akseptert. Innen kriminologisk forskning er det et etablert funn at lovbrudd forekommer hyppigst blant ungdom og unge voksne.

Å debutere tidlig med kriminalitet og å begå lovbrudd av alvorlig karakter øker risikoen for en kriminell løpebane senere i livet. Det er ikke helt tilfeldig hvem som havner i denne gruppa. Ofte har de andre tilleggsproblemer som ustabile hjemmeliv, svak psykisk helse, dårlig skoletilpasning, svakt sosialt nettverk og rusproblemer.

Etter en nokså kraftig økning i ungdomskriminaliteten gjennom store deler av etterkrigstida, har ungdomskriminaliteten gått tilbake det siste tiåret. Og i et historisk perspektiv blir de unge kriminelle eldre og eldre. På slutten av 1950-tallet var

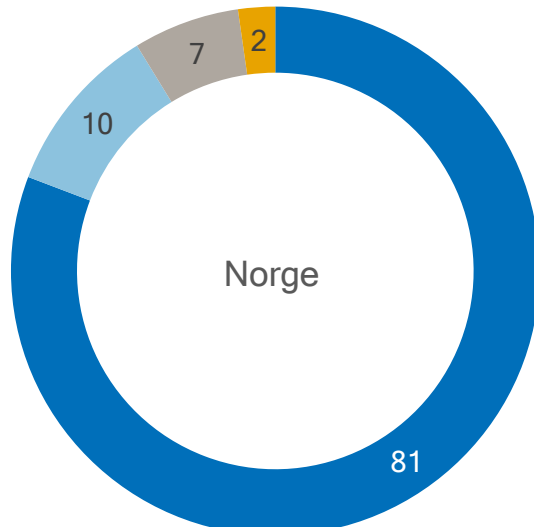
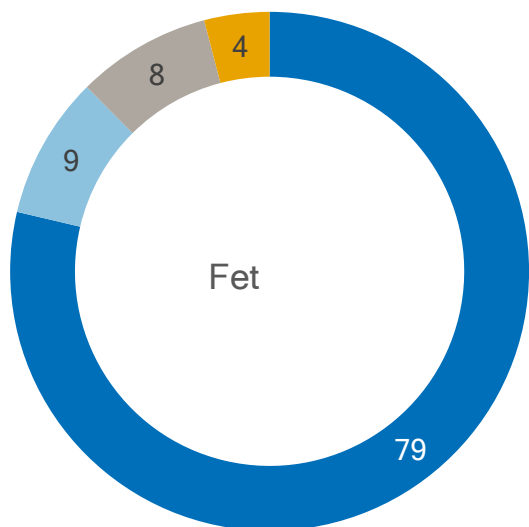
kriminaliteten i Norge mest utbredt blant 14-åringene. I dag topper 19-åringene kriminalstatistikken.

Dagens ungdom er generelt veltilpasset og ikke spesielt opptatt av å bryte regler. Ungdata viser at det samtidig er en del ungdommer som for eksempel har vært i slåsskamp, nasket i butikker eller som driver med tagging og annet hærverk. Gruppen som driver mye med denne formen for regelbrudd er imidlertid forholdsvis liten, og vil ofte være nokså synlige i mange ungdomsmiljøer.

Dagens ungdom er generelt lite opptatt av å bryte regler

## Hvor mange ganger har du vært i slåsskamp siste år?

Prosentandel av ungdomsskoleelever i Fet og i Norge



■ Ingen ganger

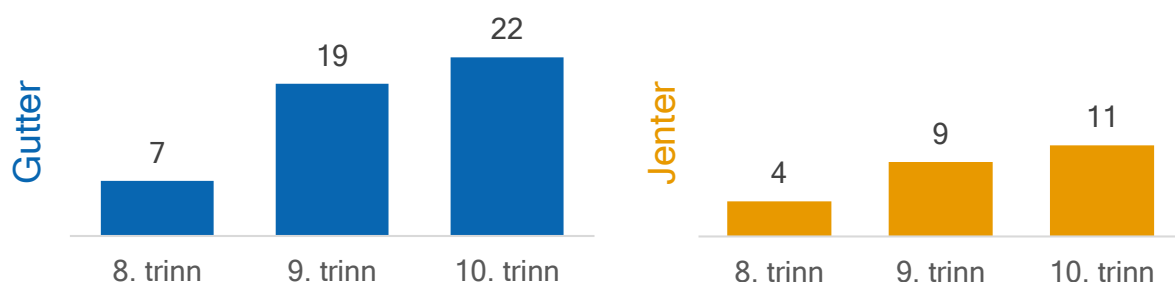
■ 1 gang

■ 2-5 ganger

■ 6 ganger eller mer

## Prosentandel med seks eller flere regelbrudd siste året

Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn

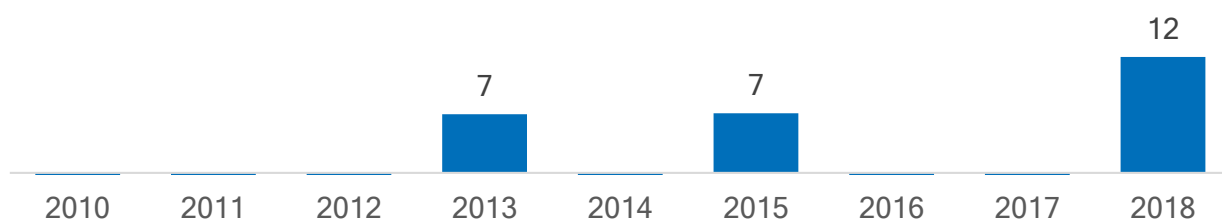


## Har du gjort dette i løpet av det siste året?

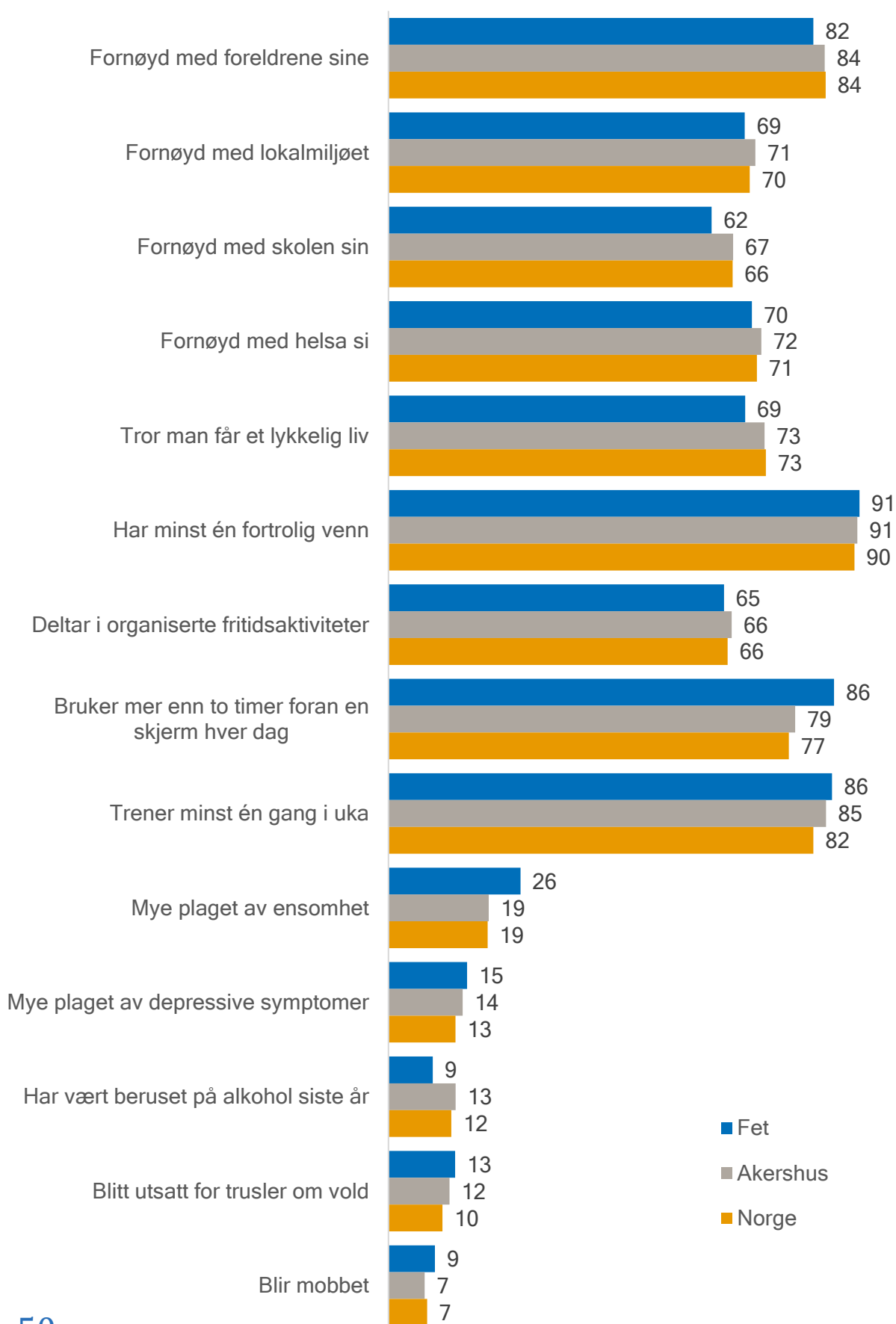


## Tidstrend i Fet

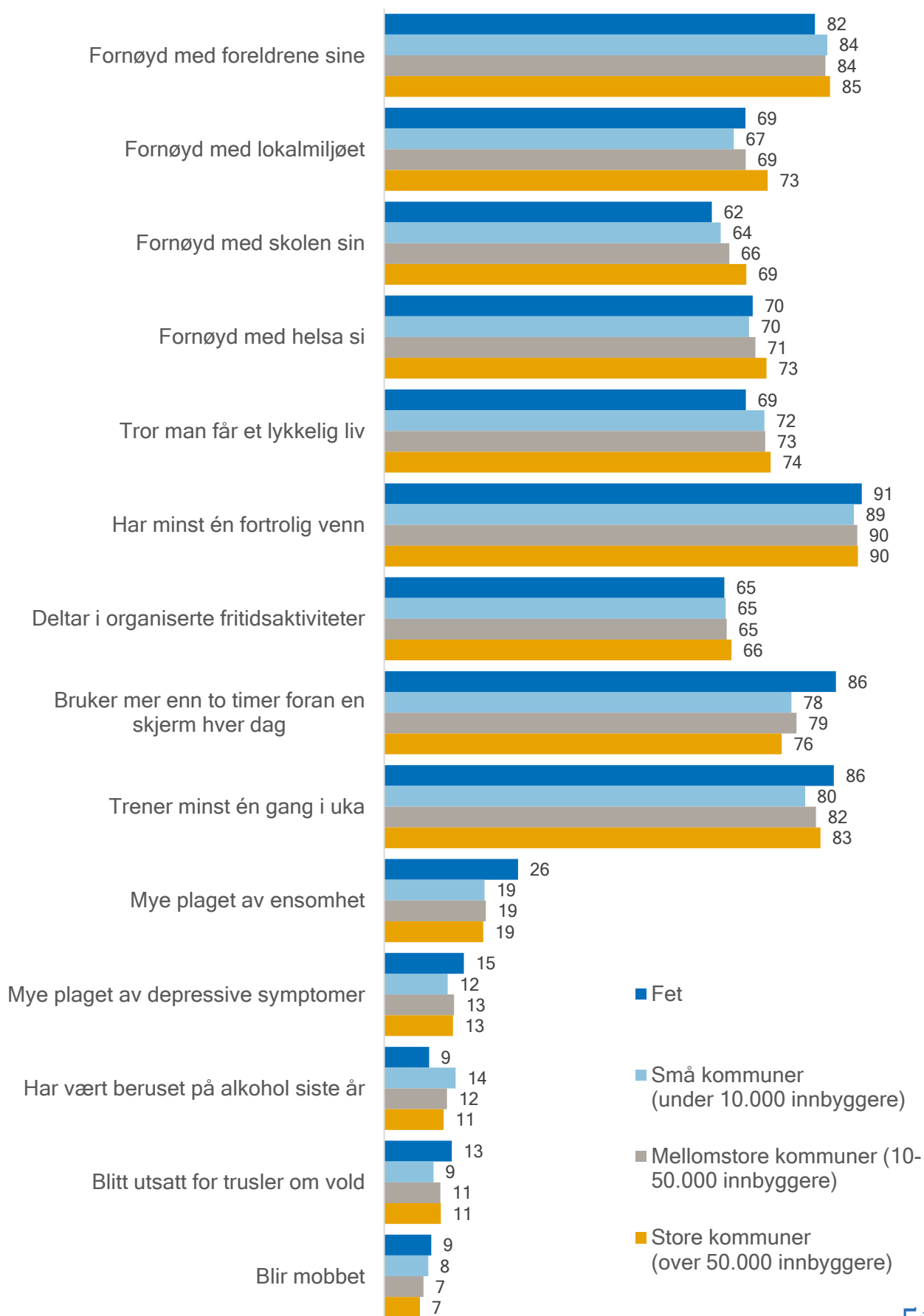
Prosentandel av ungdomsskoleelever med seks eller flere regelbrudd siste året



# Nøkkeltall – fylket



# Nøkkeltall - kommunestørrelse



# Nøkkeltall – definisjoner

## **Fornøyd med foreldrene:**

Indikatoren er målt gjennom spørsmålet: «Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med foreldrene dine?». Indikatoren viser hvor mange prosent av ungdommene som svarer «svært fornøyd» eller «litt fornøyd».

## **Fornøyd med lokalmiljøet:**

Indikatoren er målt gjennom spørsmålet: «Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med lokalmiljøet der du bor?». Indikatoren viser hvor mange prosent av ungdommene som svarer «svært fornøyd» eller «litt fornøyd».

## **Fornøyd med skolen sin:**

Indikatoren er målt gjennom spørsmålet: «Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med skolen du går på?». Indikatoren viser hvor mange prosent av ungdommene som svarer «svært fornøyd» eller «litt fornøyd».

## **Er fornøyd med helsa si:**

Indikatoren er målt gjennom spørsmålet: «Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med helsa di?». Indikatoren viser hvor mange prosent av ungdommene som svarer «svært fornøyd» eller «litt fornøyd».

## **Tror man får et lykkelig liv:**

Indikatoren er målt gjennom spørsmålet: «Tror du at du vil komme til å få et godt og lykkelig liv?». Indikatoren viser hvor mange prosent som svarer «ja».

## **Har minst én fortrolig venn:**

Indikatoren er målt gjennom spørsmålet: «Har du minst én venn som du kan stole fullstendig på og kan betro deg til om alt mulig?». Indikatoren viser hvor mange prosent som svarer «Ja, helt sikkert» eller «Ja, det tror jeg».

## **Deltar i organiserte fritidsaktiviteter:**

Indikatoren er målt gjennom spørsmålet: «Er du, eller har du tidligere vært, med i noen organisasjoner, klubber, lag eller foreninger etter at du fylte 10 år?». Indikatoren viser hvor mange prosent av ungdommene som svarer «Ja, jeg er med nå».

## **Bruker mer enn to timer foran en skjerm hver dag:**

Indikatoren er målt gjennom spørsmålet: «Utenom skolen, hvor lang tid bruker du vanligvis på aktiviteter foran en skjerm (TV, data, nettbrett, mobil) i løpet av en dag?». Indikatoren viser hvor mange prosent som svarer to timer eller mer.

## **Trener minst én gang i uka:**

Indikatoren er målt gjennom fire spørsmål om hvor ofte ungdom trener eller driver med følgende aktiviteter: «Trener eller konkurrerer i et idrettslag», «Trener på treningsstudio eller helsestudio», «Trener eller trimmer på egen hånd (løper, svømmer, sykler, går tur)» og «Driver med annen organisert trening (dans, kampsport eller lignende)». Indikatoren viser hvor mange prosent som svarer at de trener minst én gang i uka.

# Nøkkeltall – definisjoner

## **Mye plaget av ensomhet:**

Indikatoren er målt gjennom spørsmålet: «Har du i løpet av den siste uka vært plaget av å føle deg ensom?». Indikatoren viser hvor mange prosent av ungdommene som svarer «veldig mye plaget» eller «ganske mye plaget».

## **Mye plaget av depressive symptomer:**

Indikatoren er målt gjennom et spørsmål om man siste uka har vært plaget av noe av det følgende: «Følt at alt er et slit», «Hatt søvnproblemer», «Følt deg ulykkelig, trist eller deprimeret», «Følt håpløshet med tanke på framtida», «Følt deg stiv eller anspent» og «Bekymret deg for mye om ting». Indikatoren viser hvor mange prosent som i gjennomsnitt svarer at de minst er ganske mye plaget av disse symptomene.

## **Har vært beruset på alkohol siste år:**

Indikatoren er målt gjennom spørsmålet: «Hvor mange ganger har du drukket så mye at du har følt deg tydelig beruset det siste året (de siste 12 måneder)?». Indikatoren viser hvor mange prosent som svarer at de har gjort dette minst én gang.

## **Blitt utsatt for trusler om vold:**

Indikatoren er målt gjennom spørsmål om man i løpet de siste 12 månedene har: «blitt utsatt for trusler om vold». Indikatoren viser hvor mange prosent som svarer at dette har skjedd minst én gang.

## **Blir mobbet:**

Indikatoren er målt gjennom spørsmålet «Blir du selv utsatt for plaging, trusler eller utfrysing av andre unge på skolen eller i fritida?». Indikatoren viser hvor mange prosent som svarer «ja, flere ganger i uka», «ja, omtrent én gang i uka» eller «ja, omtrent hver 14. dag».

# Litteratur

## Foreldre og foreldreskap

**Kari Stefansen, Ingrid Smette & Åse Strandbu** (2016). Understanding the increase in parents' involvement in organized youth sports. *Sport, Education and Society*, 111.

**Jon Ivar Elstad & Kari Stefansen** (2014). Social Variations in Perceived Parenting Styles among Norwegian Adolescents. *Child Indicators Research* 7(3):649-70

## Venner

**Lars Roar Frøyland & Cay Gjerustad** (2012). Vennskap, utdanning og framtidsplaner. Forskjeller og likheter blant ungdom med og uten innvandrerbakgrunn i Oslo. Oslo: NOVA.

## Skole og framtid

**Tormod Øia** (2011). *Ungdomsskoleelever. Motivasjon, mestring og resultater*. NOVA Rapport 9/2011. Oslo: NOVA.

**Erling Skaalvik & Roger Andre Federici** (2015). Prestasjonspresset i skolen. *Bedre skole* (3).

**Anders Bakken** (2016). Endringer i skoleengasjement og utdanningsplaner blant unge med og uten innvandringsbakgrunn. Trender over en 18-årsperiode. *Tidsskrift for Ungdomsforskning* 16(1):40-62.

**Gunn E. Birkelund & Arne Mastekaasa** (2009). *Integrert? Innvandrere og barn av innvandrere i utdanning og arbeidsliv*. Oslo: Abstrakt forlag.

Statistikkbanken. [ssb.no](http://ssb.no)

## Ungdomskultur

**Guro Ødegård** (2016). Ungdom, opprør og tilpasning. Et essay om generasjonsdannelser. *Sosiologi i dag*, side 9-37 (nr. 3/4, årgang 46).

**Tormod Øia & Viggo Vestel** (2014). Generasjonskløfta som forsvant. Et ungdomsbilde i endring. *Tidsskrift for ungdomsforskning* 14(1):99-133.

## Mediebruk

**Medietilsynet** (2016). Barn og medier 2016. [www.barnogmedier2016.no](http://www.barnogmedier2016.no).

**Lars Roar Frøyland, Marianne B. Hansen, Mira Aaboen Sletten, Leila Torgersen & Tilmann von Soest** (2010). *Uskyldig moro? Pengespill og dataspill blant norsk ungdom*. NOVA Rapport 18/10. Oslo: NOVA.

**Mira Aaboen Sletten, Åse Strandbu og Øystein Gilje** (2015). Idrett, dataspilling og skole - konkurrerende eller på lag? *Norsk pedagogisk tidsskrift* 99(05).

## Sosial ulikhet

**Anders Bakken, Lars Roar Frøyland & Mira Aaboen Sletten** (2016). *Sosiale forskjeller i unges liv. Hva sier Ungdata-undersøkelsene?* NOVA Rapport 3/16. Oslo: NOVA, Høgskolen i Oslo og Akershus.

**Mira Aaboen Sletten** (2011). *Å ha, å delta, å være en av gjengen. Velferd og fattigdom i et ungdomsperspektiv*. Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi. Oslo: Universitetet i Oslo.

## Organiserte fritidsaktiviteter

**Guro Ødegård** (2007). Troløs ungdom. Endringer i ungdoms deltagelse i frivillige organisasjoner fra 1992 til 2002. I Strandbu & Øia (red): *Ung i Norge. Skole, fritid og ungdomskultur*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.

## Idrett

**Ørnulf Seippel, Mari Kristin Sisjord & Åse Strandbu** (2016). *Ungdom og idrett*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

**Guro Ødegård, Anders Bakken & Åse Strandbu** (2016). *Idrettsdeltakelse og trening blant ungdom i Oslo. Barrierer, frafall og endringer over tid*. Rapport 2016-7. Oslo/Bergen: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

**Trygve B. Broch** (2016). Trening til samfunnsdeltakelse. Hvordan idrettsungdom leker med og etablerer solidaritet til hierarkier. *Sosiologi i dag* 46 (3/4: 64-86).



## Psykisk helse

**Mira Aaboen Sletten & Anders Bakken** (2016). *Psykiske helseplager blant ungdom - tidstrender og samfunnsmessige forklaringer. En kunnskapsoversikt og en empirisk analyse*. NOVA notat 4/16. Oslo: NOVA, Høgskolen i Oslo og Akershus.

**Tilmann von Soest & Christer Hyggen** (2013). Psykiske plager blant ungdom og unge voksne - hva vet vi om utviklingen de siste årtiene? I Hammer & Hyggen (red): *Ung voksen og utenfor. Mestring og marginalisering på vei til voksenlivet*. Oslo: Gyldendal akademiske.

**Silje Hartberg & Kristinn Hegna** (2014). "Hør på meg. Ungdomsundersøkelsen i Stavanger 2013." NOVA-rapport 2/14. Oslo: NOVA.

**Lars Wichstrøm** (2006). Internaliserende vansker. I *Ung i Norge - psykososiale utfordringer*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

## Helse og trivsel

**Oddrun Samdal mfl.** (2016). *Helse og trivsel blant barn og unge*. Hemil-rapport 1/2015. Bergen: Hemil-senteret, Universitetet i Bergen.

## Rusmidler

**Willy Pedersen** (2015). *Bittersøtt*. Oslo: Universitetsforlaget.

**Willy Pedersen & Tilmann von Soest** (2015). Adolescent alcohol use and binge drinking: An 18-year trend study of prevalence and correlates. *Alcohol and alcoholism*, 50(2), 219-225.

**Tormod Øia** (2013). *Ungdom, rus og marginalisering*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

## Mobbing

**Dan Olweus** (2012). Cyberbullying: An overrated phenomenon? *European Journal of Developmental Psychology*, 9(5), 520-538.

**Kyrre Breivik, Edvin Bru, Charlotte Hancock, Thormod Idsøe, Ella Cosmovici Idsøe, & Mona E. Solberg** (2018). Å bli utsatt for mobbing. En kunnskapsoppsummering om konsekvenser og tiltak. Stavanger: Læringsmiljøsentret.

**Dan Olweus** (2000). *Mobbing i skolen. Hva vi vet og hva vi kan gjøre?* Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

**Ingunn Marie Eriksen & Selma Therese Lyng** (2015). *Skolers arbeid med elevenes psykososiale miljø. Gode strategier, harde nøtter og blinde flekker*. NOVA rapport 14/15. Oslo: NOVA/AFI, Høgskolen i Oslo og Akershus.

## Regelbrudd

**Lars Roar Frøyland & Mira Aaboen Sletten** (2012). Mindre problematferd for de fleste, større problemer for de få? En studie av tidstrender i problematferd: 1992, 2002 og 2010. *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 12(2), 43-66.

## Vold

**Svein Mossige & Kari Stefansen** (2016). *Vold og overgrep mot barn og unge. Omfang og utviklingstrekk 2007-2015*. NOVA-rapport 5/16. Oslo: NOVA.

**Kari Stefansen, Ingrid Smette og Dagmara Bossy** (2014). Angrep mot kjønnsfriheten: Unge jenters erfaringer med uønsket befalling. *Tidsskrift for Kjønnforskning* 38(1):3-19.

## Nasjonale resultater fra Ungdata

NOVA (2013). Ungdata. Nasjonale resultater 2010-2012. NOVA rapport 10/13.

NOVA (2014). Ungdata. Nasjonale resultater 2013. NOVA rapport 10/14.

NOVA (2015). Ungdata. Nasjonale resultater 2014. NOVA rapport 7/15.

**Anders Bakken** (2016). Ungdata 2016. Nasjonale resultater. NOVA rapport 8/16. [www.ungdata.no](http://www.ungdata.no)

**Anders Bakken** (2017). Ungdata 2017. Nasjonale resultater. NOVA rapport 10/17. [www.ungdata.no](http://www.ungdata.no)

# Ungdata 2018

## Fet kommune

ungdata

